

Бизнинг мақсадимиз — дунёнинг барча халқлари билан тенг бўлиб, уларнинг баҳт-саодатидан қувониб, улар билан дўст ва ҳамкор бўлиб яшаш.

Ислом КАРИМОВ

ENLIGHTENMENT

XALQ ZIYOLILARI GAZETASI

معرفت

1931-yildan chiqsa boshlagan 2011-yil 9-fevral, chorshanba № 12 (8349) ISSN 2010-6416

ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЯПОНИЯГА РАСМИЙ ТАШРИФИ БОШЛАНДИ

ТОКИО, 8 февраль. ЎзА махсус мухбири Олим ТЎРАКУЛОВ хабар қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Япония Бош вазири Наото Каннинг таълифига биноан 8 февраль куни расмий ташриф билан Токио шаҳрига келди.

Ўзбекистон ва Япония муносабатлари анъанавий дўстлик ва ўзаро ишонч руҳида ривож топмоқда. Ҳамкорлик қўлами ва ўйналишлари томонлар манфаатларига мос тарзда ийл саинен кенгайиб бораётгани бунинг тасдиғидир.

Ташрифнинг асосий воқеалари 9 февраль куни бўлиб ўтди. Олий даражадаги учрашув ва музокаралар давомида иккя томонлама алоқаларни янада мустаҳкамлаш, шунингдек, минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик долзарб масалалар муҳокама қилинади. Уларнинг якунида томонлар ўртасида расмий ҳужжатлар имзоланиши кутилмоқда.

(ЎзА)

“БАРКАМОЛ АВЛОД” МАЖМУАСИ

Мамлакатимизда ўсиб келаётган авлоднинг ҳар томонлама баркамол вояга етиши, ўғил-қизларнинг мънавий оламини юксалтириш, уларни миллий қадриятларимизга хурмат ва садоқат руҳида тарбиялаш борасида олиб борилаётган ишлар қамрови тобора кенгайиб бормоқда.

Фарғона вилояти Марғилон шаҳрида қурилиб, фойдаланишга топширилган «Баркамол авлод» маҷмуаси ҳам ана шу эзгу мақсадга хизмат қиласи.

Марғилон шаҳар ўқимлиги ва хуқуқ-тартибот идоралари ҳамкорлигига бунёд этилган мазкур маҳмуда замонавий усуlda жиҳозланди. Бу ерда мактаб, лицей ва коллеж ўқувчиларининг, маҳалла ёшларининг имлий, техникавий, бадиий қобилиятининг ривожлантириш, санъатга ва бадиий ижодга қизиқишини рагбатлантириш, ўқишидан бўш вақтларини мазмунли ўтказишини таъминлаш учун барча шароити яратиди.

Маҷmuадa «уста-шогирд» мактабининг йўлга кўйилиши натижасида ёшлар миллий хунармандчилик сирларини ўрганмоқда. Кўркам спорт залида қатор спорт турлари бўйича тўғараклар иш бошлади.

М.СУЛАЙМОНОВ,
ЎзА мухбири

МАШГУЛОТ МУВАФФАҚИЯТИ муаллим маҳоратига боғлиқ

Мактабга илк қадам кўйиган бола билан қандай муносабатда бўлиш керак? Унинг дарсларга қизиқишини қай ўйсин ривохлантариш мумкин? Бошлангич таълим ёшидаги ўқувчиларнинг фанларни яхши ўзлаштиришлари учун қандай усол кўллаган маъкул?

Албатта, бу каби талаблар асосида машгул олиб бориш учун ҳар бир бошлангич таълим ўқитувчиси юксак билим ва юкори малакага эга булиши керак. Сурхондарё вилояти Жарқўрғон туманидаги 1-мактабнинг бошлангич синф ўқитувчиси Дилбар Ҳайдаркулова ана шундай устозлардан. Муаллима 12 йиллик педагогик фаолият давомида болаларга мазмунли таълим-тарбия берид, ўқувчилари қалбидан чуқур жой олган.

Унинг ҳар бир дарсни янги педагогик технологиялар ҳамда кўргазмали куроллар билан олиб бориши ўқувчилар билими самарадорлигида ўз аксими топмоқда. Тажрибали муаллимининг таъкидлашича, ҳар бир бола билан индивидуал тарзида ишлаш уларни билимни қилиб тарбиялашнинг муҳим омилидир.

Суратда: Муаллима Дилбар Ҳайдаркулова навбатдаги машгулотни ўтмоқда.

Икромжон ТЎРАЕВ олган сурат.

ГАЗЕТАНИ ВАРАҚЛАГАНДА

ИСПОҲОТЛАР НАТИЖАСИ ДАРСПАР МАЗМУНИДА

2–3-бетлар

БУНЁДКОРЛИК БҮЙ КУРСАТАЁГАН ЮРТ
bunga ёш мутахассислар ҳам янги пойнҳалари билан сайқал бермоқда

5-бет

KECHA, BUGUN VA ERTAGA:
bolalar vaqtini qanday farqlaydilar?

11-бет

ЎЗБЕКИСТОНДА
АДВОКАТУРА
ИНСТИТУТИНИНГ ИСПОХ
ЭТИЛИШИ

7-бет

ТУРИЗМ ИСТИҚБОЛИ
ИСТЕДОДЛИ ЁШЛАР
ҚУПИДА

12-бет

ҲАМЖИҲАТЛИК САМАРАСИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 2010 йилда мамлакатимизда ижтимоий-иқтиносидаги ривожлантириш якунлари ва 2011 йилга мўлжалланган энг муҳим устувор йўналишларга багишланган Вазирлар Мажлисидаги мавзузасида 9-синиф битирувчиларини касб-хунар таълимни билан тўлақонли қамраб олинишини назарда тутган ҳолда, уларни ўқишига қабул қилишни тегишили равишда тартибга солиши, ўқитувчилар таркибини тайёрлаш сифати ва уларнинг малакасини ошириш масаласига алоҳида аҳамият қартиши, касб-хунар коллежларини тамомлаб чиқаётган битирувчиларни ишга жойлаштириши, ўқув-тарбия ишлари са-марадорлигини таъминлаш, ўқитувчилар билим ва маҳоратини ошириш учун корхона, ташкилот ва мусассаларнинг раҳбарлари масъул қилиниб, ҳар бир ўрта маҳсус, касб-хунар таълимни мусассаларига бириклиди.

Бу чора Хонобод компьютер технологиялари касб-хунар коллежи ҳамда «Андижонкабель» Ўзбекистон – Россия қўшимча корхонаси бош директори Еркинбай Одилов вакил этиб белгиланди. Бу эса қўшимча корхона билан коллежининг бир

чукур ўрганиши мизга боғлиқ эканини алоҳида ўтириб ўтилар. Ўртошибозим белгилаб берган вазифаларнинг Андижон вилоятида ижтимоини таъминлаш мажлисида касб-хунар коллежлари битирувчиларини асосан қўшимча корхонада ўтказишиди, битирувчиларининг деярли ҳаммаси ишга қабул қилиниб. Бироқ айрим муаммолар ҳам йўқ эмас.

Айнан мавжуд муаммолар ечимини топиш масаласи якинда бўлиб ўтган йигилишда ота-оналар иштирокида муҳокама этилди.

Жумладан, битирувчиларни ишга жойлаштириш, ўқитувчиларнинг коллеждаги давоматлари, уларнинг билим олишилари, касб сирларини ўрганишлари қай тарза олиб борилаётганлиги каби долзарб масалалар юзасидан амалий чора-тадбирлар белгилаб олинди.

О.СИДДИКОВ

Андижон вилояти

Ижтимоий гуманитар туркумдаги ўкув курслари мазмун-моҳиятига кўра билимларни бугунги ҳаётга, қунданлик ўзга-ришларга боғлаб, замон билан ҳамнафас ўрганишни тақозо қиласди. Бу ўқувчиларнинг эгалла-ган билимларини амалда мустаҳкамлаш ҳамда ўз Ватаннинг хозирги ҳамда келажак тақдирига дахлдорлик ҳисси билан улгайишларига хизмат қиласди.

Таълимни амалиётга боғлашманнинг самарали усулларидан биримамлакатимиз икти-содий-иқтиносидаги мавзунавий соҳаларида эришилётган ютукларни ўқув-бильув жараёни мазмунига сингдиришид. Шунга кўра юртимизда ижтимоий-иқтиносидаги, маданий-маврифий соҳаларда амалга оширилётган ислоҳотлар ва ривожланниш кўрсаткичларига оид маълумотларни худудлардаги реал ўзгаришлар мисолидаги ҳар бир фар дарсларида таҳлилга тортиш катта дидактик аҳамиятга эга. Шу нуткан на-зардан, 2011 йил 21 январда бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мажлисидаги Юртошибозимининг 2010 йил мамлакатимизни ижтимоий-иқтиносидаги ривожлантириш якунлари ва 2011 йилга мўлжалланган энг муҳим устувор йўналишларга багишланган «Барча река ва дастурларимиз Ватанимиз таражиҳетини юксалтириши, халқимиз фарононлариги оширишга хизмат қиласди» деб номланган маъруzasи энг муҳим устувор йўналишларда ёз берётган янгиланишлар самарасини таҳлилга тортганлиги билан аҳамиятлидир. Маъруза-да келтирилган фактлар барча фанлар катори география таълими ўкув жараёни мазмунини бойитища ҳам нихоятда аскотиди. Шундан келиб чи-киб, Ўзбекистон иқтиносидаги 8-синиф) курсыда маъруза ма-

лумотларидан фойдаланиш юзасидан ўз таҳрибаларимизга таянган ҳолда методик тавсиялар бермоқчилими.

Таъидлаш жоизи, ўқитувчи маъруза ҳақида гапиргандага асосий эътиборни ўқувчилар онгида тегиши тушунча ва тасаввурларнинг, уларда мусаткил фикрнинг шаклланishi га ўршишни мақсаддага мувоғик. Бунда география таълими хос тақослаш усулидан кенг фойдаланиш тавсия этилади. Ўрганилаётган материалани унга ўхшаш материалага тақослаш кўриш орқали кийин тушунчалар, мидорий кўрсаткичлар кўйами осонрок идрок этилади. Жумладан, 8-синиф география дарсларигинг «Ўзбекистон миллий иқти-содиётининг тузилиши» мавзусини ўрганиш асосида кейинги ўн йилда, янын 2000 йилга нисбатан тақослагандага, 2010 йилда мамлакатда ялпи ички маҳсулот кўриб 2 баробар, аҳоли жон бошига хисоблагандага эса 1,7 баробар ошгани, энг муҳими аҳолининг ҳарид имкониятлари 2010 йилда 2,6 карра ўсгани аҳолининг турмуш даражаси юксалаётганини билдиришини ўтириши мумкин бўлади. Шу ўринда маърузада келтирилган раҳамларни кўйидаги чизма шаклида акс эттириш юрни самара беради:

Ҳар 100 та оиласа тўпроқ келадиган истеъмол товарлари (дона ҳисобида)

Аҳолининг узоқ муддат фойдаланадиган истеъмол товарлари билан таъминланиши даражаси

Бугунги кунда ҳар 100ta оиласа ўртача 132ta телевизор, 99ta xolodilnik, 18tadan ziyyod konditsioner, 12ta shaxsiy kompyuter, 27tadan ortiq yengil avtomobil to'g'ri kelmoqda.

Мамлакатимиз Президенти таъидлаганларидек, юртимизда ялпи ички маҳсулотининг ўсиш суръатлари 2008 йилда 9 фойз, 2009 йилда 8,1 фойз, 2010 йилда эса 8,5 фойзи ташкил этиди. Жаҳон молия институтларини хуласасига кўра, бу дундаги энг юрни кўрсаткичлардан хисобланшини алоҳида таъидлаш максадга мувоғикдир.

«Иқтиносидётининг тармоклараро мажмуналари» мавзусида иқтиносидётининг муҳим тармоклари, мулк шакллари ва корхоналарни жойлаштириш омиллари каби иқтиносидаги география масалалар ўрганилади. Шу ўринда бизга сабиқ иттифоқ тузумидан бир

санъатга ошуфта қалблар доимо бегубор бўлади. Уна кексаликни, на хасталикни тан олади. Ҳар биримизнинг кўнглинида, айниқса, мусиқага ҳавас, муҳаббат бор. Бу меҳр қалбимизга она алласи билан кирган бўлса, не ажаб. Коносой туманидаги 3-болалар мусиқа ва санъат мактаби ҳам ўқувчи-ёшларга замон талабларига мос тарзи билим берётган етакчи ўқув масканларидан саналади.

МУВАФФАҚИЯТ ОМИЛ

— Мактабимизда 151 нафар ўғил-қиз сабоқ олмоқда. «Янги авлод», «Болалик баҳори», «Келажак овози» каби фестивалларда муносиб иштирок этиб, олиши ва эътирофларга сазовор бўлиб келаётган ўқувчи-ёшларимиз якинда ярим йиллик ҳисобот концертини ташкил этилар. Унда 250 нафардан зиёд тингловчилар милий ва жаҳон мусиқа санъатидан намуналар тинглаб, хордик чиқаришид. Иштирокчилардан «Қашқар робоби» синфи ўқувчиси Шерзод Иброҳимов, фортельно синфи ўқувчиси Авазбек Ҳамидов, Боян синфи ўқувчилари Жавоҳир Тўхтабоев, Гулжоҳ Абдусаломова, Қодирхон Холиков, театр бўлими ўқувчиларининг чиқишилари барчага мансур бўлди.

— Санъатнинг нони қаттиқ бўлади, унинг ортида катта меҳнату машиққат ётди, — дейди мактаб директори Раҳматилла Жўраев. — Шуни эътиборга олган ҳолда мактабимизномига муносиб бўлиш, ўқувчиларнинг билим ва истеъдоидини юзага чиқариши мақсадида қўшимча машгулоллар, маҳсус синов дарслари, қолаверса, кўрик-тандовлар ташкил этиб боряптиз. Ўқитишида ба каби услублар ёшлиаримизнинг ижодга, мусиқага бўлган ҳавасларини янада ортироқмода.

Ҳа, оҳангларнинг сеҳрли оламида турфа гўзалликлар яратишга интилиб ҳаракат қиласаётган ўқувчиларга ҳавас қиласа, арзийди. Чунки улар мусиқа орқали қалбларга эзгулик, меҳр мухаббат уругини қадайдилар.

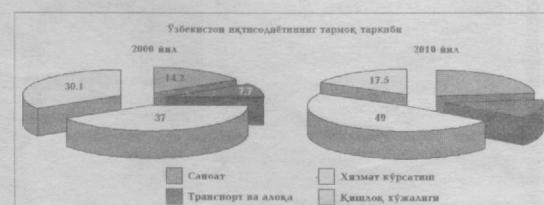
Фахридин ТЎРАБОЕВ,
мактаб ўқитувчиси

ИСЛОҲОТЛАР НАТИЖАСИ

нинг улуши тегишили равиша 7,7 ва 12,4 фойзи ташкил этиди, хизматлар бўйича ба рақам 37 фойздан 49 фойзга ўсди. Кишлоқ хўжалигининг улуши эса 30,1 фойздан 17,5 фойзга ўтди.

Юқорида кўрсатилган соҳалар улушидаги ўзгаришларни тушунишириш жараёнда қишлоқ хўжалигининг ялпи ички маҳсулотдаги улуши камайиб бораётган бир шароитда ушбу соҳада маҳсулот этишишириш юрни суръатлар билан кўпайётганда, янын 2010 йилда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқариш 2009 йилга нисбатан 6,8 фойзга, 2010 йилга нисбатан эса 1,8 баробар ошганини реал далиллар билан кўрсатиш мумкин саналади.

Мустақилик йилларида мулкка эгалак шаклида ҳам катта ўзгаришлар юз бергани, натижада ялпи ички маҳсулот таркибида кичига бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг улуши кўпайиб, мамлакатимиз иқтиносидётини ривожлантиришда унинг роли сезиларни

Агар ўн йил олдин, янын 2000 йилда мамлакатимиз ялпи ички маҳсулотида саноатнинг хиссаси атига 14,2 фойзи ташкил этган бўлса, 2010 йилда бу кўрсаткич 24 фойзи, транспорт ва алоқа

УЧТЕПА ТУМАНИДА ЖОЙЛАШГАН ЮРИДИК КОЛЛЕЖДА ФАОЛИЯТ ЮРИТИБ КЕЛАЕТГАН «ЎЛКАШУНОСЛИК» ТЎГАРАГИДА ЎҚУВЧИЛАРНИНГ ВАТАНИМИЗ ТАРИХИГА ОИД БИЛЛИМЛАРИ ТОБОРА МУСТАХКAMЛАНМОҚДА.

Асосий максад — ўқувчи ўтмиш ва бугунги кунни боғлаб фикрлай олиш қобилиятига эга бўлсин. Тўгарадаги дарсларнинг халқаро ахборот тизими, яъни интернет дастурлари ва улардаги фанга оид янги маълумотлар асосида олиб борилиши ўқувчиларнинг интеллектуал салоҳияти янада ошишига хизмат килмоқда.

— Ўқувчилар хафтада бир маротаба Тошкент шаҳридаги турли музейларга олиб борилади. Аждодларимиздан қолган тарихий ёдгорликларни ўз кўзлари билан кўргач, билим ва кўнимларни шаклланмоқда; — дейди коллеж ўқувчиси Хадича Сайдуллаева. — Ўзбекистон халқлари тарихи, Темурйлар тарихи, шунингдек, адабиёт, санъат музейларига узошибирган саёҳатлар борада анча самарали бўлди дейиш мумкин.

Ф.ХОЛМУРОДОВА,
«Ma'rifat» мухбири

ЎЗМУ МАДАНИЯТ САРОЙИДА МИЛЛИЙ ТИКЛANIШ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КЕНГАШИ ВА РЕСПУБЛИКА БАЙНАЛМИЛАЛ МАДАНИЯТ МАРКАЗИ ҲАМКОРЛИГИДА НАВОЙӢ ТАВАЛЛUDINING 570 ЙИЛЛIGIГA БАГИШЛАB НАВОЙӢХОНЛИК КЕЧАСИ ТАШКИЛ ЭТИЛДИ.

Кечада илм маскани профессор-ўқитувчилари, партия фаоллари ва марказ вакиллари адабиёт ихолосмандлари, талаба-়ашлар жам бўлишиди.

— Навоӣ асарларини кўлга олганда, ҳар қандай миллатдошимизнинг юраги ўз миллат ўтмишига нисбатан пайдо бўлган оний бир муҳаббатдан энтиқиб кетади, — дейди навоийшунос олим Сўйима Фаниева. — Асарлардаги образлар аслида бутун бир миллатга ва шу миллатнинг ҳар бир оиласига мансубдир.

Тадбир якунина Республика Байналмилал маданият маркази санъат усталари томонидан ижро этилган дилтортар наволар, шоир фазалларига басталанган кўшиқлар кечага файз бағишлади.

Анвар КОБИЛОВ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ КУТУБХОНАСИДА АЛИШЕР НАВОЙӢ АДАБӢ ВА ИЛМӢ МЕРОСИНИ ҮРГАНИШ МАСАЛАЛАРИГА БАГИШЛАНГАН ИЛМӢ АНҶУМАННИНГ 55-ЙИЛИШИ БЎЛИB ҮТДИ.

Алишер Навоий номидаги Тил ва адабиёт институти ҳамда Республика Ёзувчилар уюшмаси ҳамкорлигида ўтказилган мазкур анъанавий анҷумандча таникливи навоийшунос, адабиётшунос олимлар, адабиёт, институт стажёр-тадқиқотчи-изланувчилари ҳамда ҮЗДЖУТ кошидаги 2-академик лицие ўқувчилари иштирок этилди.

Филология фанлари доктори Иброҳим Ҳақкулов Навоӣ лирикасида сўзининг образга айланиси асослари, профессор Сўйима Фаниева таъзидаларда буюк шоир таъфили мавзусуда нутг ёслаб, шоир адабӣ меросининг илмий тадқиқотига асос бўларли янги киyrалари борасида фикр билдири.

Шунингдек, руబий вазни, «Бобурнома» ва «Тарихи Рашидий» асарларида Навоий образи, Навоӣ ва Афлотун, шоир асарларида олмошларнинг субститутлари мавзусудаги маърузлар йиғилганлар қизишиш ўйтотди. Ҳусусан, филология фанлари номзоди К.Эргашев маърузасида шоир ҳаётни ва фоалиятининг айрим давларни борасидаги маълумотларга анилил кирилтиди.

Навоийшуносликининг янги авлодига мансуб ўш тадқиқотчилар Навоийнинг мулк ҳақидаги гоёлари, шоир достонларида ранглар, «Ҳазойин ул-маоний»нинг бир нодир нусхаси ҳақида сўз юритдилар.

Маърузалар бўйни билдирилган фикр-мулоҳазалардан сўнг «Фоний гулшани» китобининг тақдимоти бўлиб үтди. Анҷуман маърузалари тез орада китоб ҳолида чоп этилади.

Б.ФАЗЛИДДИНОВ

БАГДОД ТУМАНИНИГ САМАРҚАНД ҚИШЛОГИДАГИ 5-УМУМТАЛIM МАКТАБИДА МАКТАБ МАъМУРИЯТИ, ҚИШЛОК МАДАНИЯТ УЙИ, СОГЛИКНИ САКЛАШ ПУНКТИ ВА УЧАСТКА НОЗИРЛАРИ ҲАМКОРЛИГИДА «ВОЯГА ЕТМАГАНЛАР ҮРТАСИДА ИЧИШ ВА ЧЕКИШГА КАРШИ КУРАШ» МАВЗУСИДА ДАВРА СУХБАТИ ҮТКАЗИЛДИ.

Кечада КВП бош врачи Аҳор Абдулазизов, участка милиция нозири Фарҳод Мирзаевнинг спиртли ичимликлар ичиш, тамаки чекишинг оғир оқибатлари, бундай ҳолатлар ёшларни жиноят ботоғига етаклаши хусусидаги маърузлари тингланди.

Тадбирда иштирок этган 100 нафардан зиёд ўқувчи ҳаётчиликлар Маданият уйининг бир гурӯҳ санъаткорлари ижросидаги кўй қўшиклиардан баҳраманд бўлиди.

М.КАРИМОВА

ОДАТДА, БАЙРАМУ ТАДБИRLARНИ БИР-БИРИГА БОГЛАB ТУРАДИГАН ЖИХАТЛАР БЎЛАДИ. УЛАРНИНГ БАРЧАСИ ЗАМИРДА ИСОНСЛARНИ ЗЭЗГУЛЛICA ЧОРЛОВИ МУШТАРАКLIK МАВЖУД. БЮЮК АЛЛОМАЛАРНИНГ ТАВАЛЛUD КУНИНИ НИШОНЛАШ ҲАМ УЛАРНИНГ ОЛТИН МЕРОСИ БИЛАН ТАНИШИС АСАРЛАРИДА АКС ЭТГАН АХЛОКИ СИФАТЛАРНИ ҲАЁТГА ТАТИБК ЭТИШ УЧУН ХИЗМAT КИЛАДИ.

Февраль ойда буюк мутафаккир бобларимиз — Алишер Навоий ва Захирiddин Муҳаммад Бобурнинг таваллуд толған куни кенг тантана килинди. Пойтахтимизнинг Йонусобод туманидаги 31-МТМда ташкил этилган таддирда катта ва тайёрлор гурухининг кичинойлари ўз маҳоратларини намойиш этилди.

— Ҳар гафарзандларимизнинг мазкур мусасасада намунали тарбия олиб, миллий қадрияларимиз, анъаналаримиз билан боғлиқ билдириларни ўзлаштириб бораёттанини кўриб, хис этиб, кўнглигам тоғдай кўтарилади. Улар ҳали мактаб остошасига қадам кўймай туриб, Навоийнинг руబий ва газалларини ёддан ўтипишти, ҳаётни ҳақидаги бошлангич маълумотлар билан танишишга улгаришган. Асарларида ибратли ҳуқояларни сўзлаб берисди. Бу таддирни ташкил этиш осон бўлмаганлиги кўриниб турибди, чунки фарзандларимизга иккаки руబийни ёд олдириш учун қанча вактимиз, меҳнатимиз кетади. Болажонлар «Нон иси» номли саҳна кўринишини намойиш қилиди. Унда Алишер Навоий ва Ҳусайн Бойкаро ролини зўр маҳорат билан ижралар, — дейди Ноҳира Сайдуллаева.

Тадбир сўнгидаги фаол иштирок этган тарбияланувчилар расмли ва эртак китоблар билан тақдирланди.

Башорат ОТАЖОНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

ЎҚУВЧИЛАР ДАВРАСИДА

— Бугун биз демократик жараёнларни чукурлаштириш, аҳолининг сиёсий фаоллигини ошириш, фуқароларнинг мамлакатимиз сиёсий ва ижтимоий ҳаётидаги амалий иштирокни ҳақида сўз юритар эканмиз, албатта, ахборот эркинлигини таъминламасдан, оммавий ахборот воситаларни одамлар ўз фикр ва гояларини, содир бўлаётган воқеаларга ўз муносабати ва позициясини эркин ифода этадиган минбарга аллантирилмасдан туреб, ба максаддага эришиб бўлмаслигини ўзимизга яхши тасаввур этамиз, — деган эди мұхтарам Президентимиз Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Конуничлик палатаси ва Сенатининг кўшма мажлисида демократик ислоҳотларни янада чукурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясига доир маъруzasida.

Дарҳақиқат, бугунги кунда мамлакатимизда оммавий ахборот воситалари кенг жамоатчилик фикрини ўзида мужассамлаштирган, жамиятнинг иотукларини холисона эътироф этиб, оғриқи нуктларини рўйрост акс этиладиган кўзгуга айланбай улгурди. Бошқа соҳалар қатори ривожланшишнинг янги босқичига кўтарилид. «Ахборот эркинлиги принциплари ва қафолатлари тўғрисида», «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида», «Муалифлик хукуки ва турдош хукуклар тўғрисида» ва бошқа бир қатор қонунларнинг қабул қилингани эса ахборот соҳасини ислоҳ килиш, сўз эркинлигини таъминлаш, ОАВ фаолияти-

ни либераллаштириш ва улар ўтасида ўзаро соглом рақобатни шакллантиришни хукукий кафолати бўлди.

Шу асосда маълум бир ютуқ ва мэрраларни кўзлаған ОАВ борки, воқеа-ҳодисаларга теран на зар ташлашга, халқа якинлашишга, айниқса, келажагимиз пойдевори бўлган ёшлар ҳаётига чукуророк кириб боришига, ахборот истеъмолчиликнинг эҳтиёжини ўрганиб, фаолиятини шу негизда ташкил этишига ҳаракат қилмоқда. «Ma'rifat» газетаси таҳририга ходимларининг Низомийномидаги Тошкент давлат педагогикасида таҳририга ходимлари билан ижодий учрашуви билан ижодий учрашуви кат-

ҳам худди шу максадда ўштирилган тадбирлардан бири бўлди.

— Мамлакатимиз демократик ислоҳотларни чукурлаштириш ва хурфиксилликини таъминлаш, ёшлар оғнига

Mushtariy va biz

калбига миллий гояни сингдириш, ватанповарлик туйғусини шакллантириш сарисобит қадамлар билан одимлар экан, бунда халқ ва ҳоқимият ўтасида «сўпир» вазифасини ўтайдиган, ахборот тарқатдиган, сўз эркинлигини таъминлашга хизмат киладиган оммавий ахборот воситалари ходимлари билан ўтказилаётган бундай учрашувларнинг аҳамияти кат-

та, — деди университетнинг маънавий-маърифий ишлар бўйича проректори Нуриддин Дўсанов. — Айниқса, ҳаётимиз ва педагогик фаолиятимизда бизга ҳамиша муҳим маълумотларни, юртимиз ва жаҳон илм-фани ютуқларига доир қайнок, янгиликларни берип борадиган «Ma'rifat» газетаси ходимлари билан ўтказиладиган бу каби таддирлар, давра сухбатлари, очик мулоҳазалар ҳар иккаки томон учун ҳам фойдали. Чунки бундай учрашувларда таҳририга ходимлари жамоатчилик фикрини ўрганиб, келгуси фаолиятларни шунга мувофиқлаштираси, педагогик жамоа ва айниқса, ёш авлод, тарбия месасигу бўлажак ўқитувчи ва мураббийлар эса ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб топиб, зарур ахборотга эга бўладилар.

Жумладан, учрашууда ҳозирда мазкур газетада чоп этилаётган материалларнинг савияси қандай, улар мамлакатимизда таълимтарбия тизимининг юксалишига қанчалик таъсир этмоқда, таҳририга жамоаси янги йилда қайси жиҳатларга кўпроқ эътибор кера-

тиши керак, каби саволлар ўтага ташланиб атрофлича муҳокама қилинди, таклиф ва мuloҳазалар билдирилди. Ҳусусан, ўзбек филологи гасета Барлибоева газетада ёшларнинг ҳаётда эришаётган ютуқларни, олиб бораётган изланишларини акс этириучи, уларга маслаҳатлар берип, тўғри йўл кўрсатишига хизмат қиливчи «Пиллапоя», «Ёш мутахассисга маслаҳат» каби руқнларни ташкил этиш тақлифини билдирилди.

Айтиш мумкини, ОАВ ходимлари билан бўлған учрашууда фуқароларнинг ахборот соҳасидаги ҳукук ва эркинликларини таъминлаш, инсоннинг ахборот олиш, ўз шахсий фикрини тарқатиш ҳукуки ва эркинлигини ўзида мужассам этди. Зоро, б

у Юртбошимиз таъбири билан айтганда, Ўзбекистонда демократик жамият асосларини барпо этишинг муҳим шарти, таъбир жоизи

кирилди.

Дилшод КАРИМОВ,
«Ma'rifat» мухбири

БҮНЁДКОРЛИК БҮЙ КҮРСАТАЁТГАН ЮРТ

бунга ёш мутахассислар ҳам янги лойиҳалари билан сайқал бермокда

Бүгун мамлакатимизнинг нафакат марказий шаҳарларида, балки қишлоқ жойларидаги турли янги ишоотлар кад ростлаб, юртимис кўргука кўрк кўшмомда. Айниқса, сўнгги йилларда бунёд этилган пойтахтимиздаги Ҳазрати Имом мажмусаси, «Ўзбекистон» Ҳалқаро анжуманлар саройи, вилоятларда қурилаётган замонавий кўринишдаги уйлар ҳар қандай кишининг ҳайратини ошираётгани, шунингдек, кўнъи шаҳарларимиздаги узоқ мозийнинг ёрқин тимсоллари сифатида кўр тўкиб турган беъдоҳо тарихий обидалар сай-“

ёхларни лол қолдираётгани хеч кимга сир эмас. Биргина «Кишишкүрүлишоййыч» МЧК томонидан Президенттимиз фармонига асосан 2009 йилда бошланган күлап ван барча коммунал хизмат шароитлари га эга болган якса тартибдаги түрар-жой массивларни комплекс куриш ишлари этийборга молик. Бу борада Вазирлар Мажкамасининг 2010 йилда республикани ижтимоий-иктисодий ривожлантириш якунлари ва 2011 йилга мүлхалланган энг муҳим устувор вазифаларига багишланган маҳлисиади Давлаттимиз раҳбарининг мавзуасида келтирилган күйидаги фактлар, янын 2010 йили мамлакатимизнинг барча 159 та қишлоқ туманида намунавий лойихалар бўйича тайёр ҳолида топшириш шарти билан 6 минг 800 та ўй-жой барпо этилгани, хеч муболагасиз, соҳада амалга оширилган ишлар кўлумининг кенглигини англасади. Тазакидаш жоизки, бу борада тажрибали архитектор ва курувчиларимизнинг маҳорати ҳамда хизматлари таҳсинга лойик.

Тошкент архитектура-курилиш институти архитектура ва курилиш соҳасидаги ана шундай етук ва малакали кадрларни тайёрлашда таъян олий тавсия мусасасаси хисобланади. Хозирги кунда бу ерда архитектура, курилишини бошқариши, бино ва иншоатлар курилишини ҳамда инженерлик сервиси фауна тарбияси мавжуд бўлиб, ўн олий тавсия йўнилаши бўйича бакалавр, йигирма бир мутахассислик бўйича магистрлар таҳсил олади.

Институттуда юртимиздаги барча олий ўқув лурлари сингари таълим сифатини ошириш, айниқса, ўқув жарабейнида замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва ўқитишнинг янги пештехнологияларини татбиқ этишига алоҳида эътибор каратилади. Жумладан, бир қанча аудиториялар дарсларни мультимедия воситалари ёрдамида ўтиш имконини берувчи электрон доскалар билан жиҳозланган. Шу билан бирга ушбу таълим масаккунни олиб борилиётган ўқув жарабейларининг фарқли ҳамда ўзига хос жиҳат шундаки, бу ерда ўқув режа ижодий дарслар билан бойинтилган. Бундай дарслар талаабанинг ижодий қобилиятини ривожлантиришга қаратилган бўлиб, уларни асосан мустақил ишашга унайдайди. Бунинг сенсацийаси йўлга оғиздан гелади.

самараси ўлароқ айрим талабарлар республика ва халқаро кўрик-тлановларда ўзларининг ижодий ишлари билан фаол иштирок этиб, юқори натижадандир.

Институтда фаннинг таълим ва ишлаб чиқариш билан интеграциясини янада ривоҷлантириш мақсадида инновацион

хамкорлик фаолиятни амалга ошируви инфратузилма яратилган бўлиб, 15ta мутахассислик кафедралари инновацион гурухлар ташкил этилган. Айнан шу йилининг ўзида ТАҚНинг Давлат архитектура-курилиш кўмитаси билан ҳамкорлигда «Ўзғашарсонлита ЛИТИ», «Ўзшаҳарсонлита ЛИТИ», «Тошибонлита ЛИТИ»; «Ўзғирсаноатлойиха», «Тошибийжойлойиха ЛИТИ», «Жибонлита 2» ва «Кўшилкокурилишлойиха» каби бир қатор лойиҳа институтларида «Геодезия ва қадастар», «Шахарсозлия ва ландшафт архитектураси», «Архитектуравий лойиҳалаш», «Курилиш реконструкцияларни «Бино ва ишоотлар», «Ийимга темирбетон ишлаб чикариш», кафедралари хамда «Интеграция маркази»га узвий болган филиаллар очиди.

даги бакалаврлар ҳамда «Бининг ва иншоотларни техник баҳодорлаш», «Лойихалаш-технологияни ва конструкторлик-технологияни чимларнинг тизимили таҳлили», «Курилиш конструкцияларини лоййалашлаш» магистратурура мутахассисликларининг мағистрантлари республиканинг нафуси юқори бўлган ушбандардан лойихалаш институтидаги бининг ва иншоотларни хисоблантириш ҳамда лоййалашни ўрганишадан шунингдек, «Ўзёрисанси атлойиҳа» институти мутахассисларни раҳбарлигига курсни лоййаларни, битирвые малахатий ва магистрлик диссертацияни ишларни ҳамда битируволида амалиётни шу институтдаги олиб борилади. Айтиш мумкинкин, бу ишлар илм-фахишиятни ютиқларини ишлаб чиқаришадиган болгашга ҳамда корхоналарнинг малакалари кадрларига бўлган талабини қондиришадиган амалий ёрдам беради.

ҳамда малака ошириб келишиб-моқда. Масалан, профессор-үкитувчиларимиз Баухаусда ҳар икки йилда бир марта бўлий ўтадиган «Ибазулий» (*Ibausil*) симпозиумида қатнашади ва соҳага оид турли мавзудаги немис тилида янги чоп этилган адабийтларни олиб келади. Бу эса талабалар ва ёш мутахассисларнинг немис архитектура бу курилишларидаги энг сўнгти янгиликлар билан танишишларига имкон туғдиради. Шу ўтган вақт мобайнида бир қанча вакилларимиз илмий тажриба алмашиш ва ўкув жаҳаёнлари билан танишиши мақсадида Германиядаги бўлиб кайдилар.

ТАКИНИң ушбу университет билан алқолары жақдаған болғорданда құшма кафедра дастурини тилга олмай бўлмайди. Институттинг «Киме ва курилиш материаллари» кафедраси ва Баухауснинг Фингерномидаги курилиш материалларини илмий текшириш институти ҳамкорлигига тузилган мазкур құшма кафедра дастури доирасида икки давлат олимпиялары қувват бағдарларни тековчи янги курилиш материалларини яриатын ҳамда Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хива ва Шарқисабз шаҳарларидаги тарихий ёдгорлик обидаларидағы курилиш ашёларининг емирилиш сабабларини ўрганишни бўйича илмий излаишнишар олиб бормоқдадар.

Шукурулло Комилов институтнинг ёш олимларидан бири. Шукурулло аспирантурада ўйқуб юрган кезлари Германиядаги «Герде Хенгел» фондининг стипендиасини кўлга киритди хамда Потсдам ихтиослаштирилган олий ўқув юртида тадқиқот ишини давом этириб, утган йили тахсилни туғатиб кайтди. У ҳозирда институтнинг «Кимё ва курилиш материалилари» кафедрасида иммий ишини ёқлаш арафасида.

Мамлакатимизнинг кўҳна

шахарларида жойлашган бебаҳо тарихий обидалар ўзининг меъморий бетакрорлиги билан нафақат сайдёхлар, шу билан бирга мутахассисларнинг ҳам эътиборини жалб қилиб келади. Албатта, бунда Тошкент архитектура-курилиш институтининг ҳам ўзига хос ҳиссаси бор. Бониси, институттинг Потсадам ихтисослаштирилган олий ўкув юрти билан амалга оширайтган ҳамкорлик ишлари кўпроқ шу йўналишига қаратилган. Жумладан, Шоди Мулҳ оға, Шоҳи Зинда каби архитектура ансамбллари устида олий борилган ҳамкорликдаги таъмирилган ишлари бунга мисол бўла олади. Шунингдек, мазкур олий ўкув юрти томонидан ҳар йили ташкил этиладиган ёзги академияга бир неча талабалар бориб ўз лойихаси бўйича семинарнинг

Хулоса сифатида айтиш мүмкінки, талым сохаиса олиб бориляёттан бундай истиқболлар ҳамкориллар институтта тайёрланыётган ёш кадрларнинг келгусида замон талабларига тұла жавоб берса оладиган етүк мутахассислар бүйшишларға хизмат қылышы шубхасиз.

Oliv ta'lim

долзарб мавзууларда битириув
малакавий ишлари ёхуд магис-
трлик диссертацияларини тай-
ёрлаш, аниқ илмий муаммо-
лар ечими устида ишлашига
туртки ҳам бермоқда.

Яна шуни алоҳида таъкидлаш лозимим, таълим маскани талабаларнинг амалиёт ўташлари учун соҳага ихтисослашган бир қанча давлат ва но давлат ташкилотлар билан мустаҳкам ҳамкорликни йўлга кўйган. Бу эса бўлғуси кадрларнинг касбий қўйникларни шакллантириш билан бирга келгусида уларни иш билан таъминлашдек долзарб масалани ижобий ҳал қилишга ҳам хизмат қиласди. Чунончи, ҳар йили битирувчилар корхона ва ташкилотлар билан тузилган шартномалар асосида ишга жойлашишиди. «Ўздавархокимкотекурилиш» қўмитаси, «Қишлоққурилишлойиха» МЧЖ, «Қўмйорлихия LTD» МЧЖ, Тошкент шаҳрини қайта тикилаш ва обод қилишин лойиҳалаш институти каби ташкилотлар асосий буюртмачилар-

Институтда фаннинг таълим ва ишлаб чиқариш билан интеграциясини янада ривожлантириш мақсадида инновацион

— Кафедраларнинг филиалларини очишидан мақсад, — дейди «Курилиш реконструкциялари» кафедраси мудири Ш. Низомов, — таълимда уз-луксилини таъминлаш, таълим билан ишлаб чиқарниш интеграциялаш, таълим жараёнига илгор технологияларни жорий килиш, лойхадаш амалиётини илмий-тадқиқот фаолияти билан боғлаш, ўзаро таъкида-тадқиқотларни хамкорликда ўтказишни ташкил этишдан иборатдир. Бундайдан курс лойхига ишлари, магистрлик диссертация ишлари ва битирув лойхалари Ўзбекистонда курилаётган ёки реконструкция килинганига реал объектлар асосида бажарилади. Бунинг учун лойхалаш институтларида барча шарт-шароитлар мавжуд. Алоҳида компьютер билан жиҳозланган хона, лойхадаш унчакларни керакли бўлган курилишга оид меъморий хужжатлар, албомлар ва зарур алабиётлар бинада.

Хусусан, ушбу кафедра филиали ҳам ўтган 2010 йилнинг октябрь ойида «Ўзогирсаноатлийх» институтига очилди. Унда «Бино ва ишоотлар курилиши» таълим йўналиши-

лиш институтининг яна бир мухим жиҳати хорижий давлатлар таълим мусассалари билан имлый-амалий ҳамда таълималар алмашинуви бўйича мустаҳкам ҳамкорлик йўлга кўйилганидир. Жумладан, Германия, Франция, Жанубий Корея, Хитой, Россия, Қозоғистон каби хорижий мамлакатлардаги 30га яқин нуфузли олий ўқув юртлари билан ҳамкорлик шартномалари имзоланган. Таъкидлаш жоизиги улар орасида Германиянинг Дрезден, Веймар Баухаус университетлари, Потсдам маҳсус олий ўқув юрти, Берлин ҳамда Мюнхен техника университетлари билан имлый алоқалардан аччайин самарали олиб борилмокда.

— Институтимиз Веймар шаҳридаги Баухаус универсиитети билан 1991 йилдан бўйн ҳамкорлик қилиада, — дейдид олий таълим мусассасасининг халқаро алоқалар бўлими бошлиғи Флора Тўрахонова. — Буннинг натижаси ўларок профессор-ўқитувчилар, тадқиқотчи-лар ҳамда талабалар архитектура ва курилиш соҳаси бўйнича Германияда бўйл үтадиган халқаро илмий-амалий аюзу-

Аброр УМАРҚУЛОВ,
«Ma'rifat» мухбери

YORUG'LIK HAM SINADIMI?

Fizika, 9-sinf,
III chorak 40-dars

Mavzu: Optik asboblar
"Optik asboblar" Mavzuning texnologik xaritasi

Mavzu	Optik asboblar
Maqsad	Optik asboblarning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish. O'quchilarini optik asboblarning (lupa, fotoapparat, mikroskop) tuzilishi, ishlash prinsipi bilan tanishtirish va ularning fan hamda turmushda qo'llanilishi haqidagi ma'lumotlar berish.
Vazifalar	O'quchilariga optik asboblarning xarakteristikalarini haqida ma'lumotlar berish va ularga misollar keltirish. O'quchilariga optik asboblar (lupa, fotoapparat, mikroskop) va ularning ishlatalishi haqida ma'lumotlar berish, uning turmushda va fandagi ahamiyatini tushuntirish orqali fanga bo'lgan qiziqishlarini oshirish.
O'quv jarayonining mazmuni	Optik asboblar yordamida yorug'likning qaytish va sinish qonunlarini o'rganish.
O'quv jarayonining amalga oshirish texnologiyasi	Metod: kichik ma'ruza orqali taqdimat, "aqly hujum", "Sinkveyn", guruhlar bilan ishlash. Vosita: 9-sinf fizika darsligi, tarqatma savollar, lupa, fotoapparat, mikroskop, optik disk, kompyuter, Beruniy, Ulug'bek, Ibn Sinolarning suratlari, o'quchilar taqadigan emblemlar, lupa, fotoapparat, mikroskop, kadaskop, slaydlar. Nazorat: og'zaki nazorat, guruhanlari baholash. Baholash: 5 ballik tizim asosida.
Kutilayotgan natijalar	O'qituvchi. Optik asboblar mavzusini hayotiy misollar orqali yoritish natijasida yuqori samaradorlikka erishadi. Interfa metoddalar foydalananish orqali o'quchilarning mustaqil fikrlashi, faoliyoti, darsqa, fanga nisbatan qiziqishini orttiradi. O'z oldiga qo'yanan maqsadlariga erishadi. O'quvchi. Yangi bilimlarni egallaydi. Jamoada ishlash ko'nikmasi ortadi, nutqni raxonlashadi, o'z-o'zini nazorat qilishga o'rganadi.
Kelgusi rejalar	O'qituvchi. O'quchilarini fizika faniga qiziqitish yo'llari va pedagogik texnologiyalarni darsda tatbiq etish uchun o'z ustida ishslash, mavzuni kundalik turmush va fan-teknikada qo'llanilishi bilan tajribasini boyitish. O'quvchi. Optik asboblar yordamida yorug'likning qaytish va sinish qonunlarini, jarayonni tasavvur qilish, amaliyotda qo'llash. Qo'shimcha adabiyotlar bilan mustaqil ishlashti o'rganish. O'z fikrini ravon bayon qila olish. Kompyuterda ishslash ko'nikmasini hosil qilish.

Mashg'uot bosqichlari

Bosqichlar	Mazmuni	Metodlar	Vaqti
1-bosqich: tashkiliy qism	Salomlashuv. Mashg'uotning borishi haqida tushuncha berish.	Og'zaki muloqot.	3 daqiqa
2-bosqich: takrorlash	O'qituvchi ishtirotida o'tilgan mavzuni takrorlash va guruhlar bilan ishlash.	Guruhlarda ishlash, amaliy topshiriq bajarish va guruhlar taqdimiti.	12 daqiqa
3-bosqich: mavzu bayoni	O'qituvchi optik asboblar to'g'risida o'quchilaridan so'rash hamda mavzuning asosiy mazmuni to'g'risida — jamoaviy ish.	"Aqly hujum", og'zaki bayon, tushuntirish, savol-javob, matn bilan ishslash, slaydlar namoyishi.	15 daqiqa
4-bosqich: mustahkamlash	Mavzu bo'yicha o'quchilar bilimlari, tushunchalarini guruhdagi faoliyatlarini orqali aniqlash.	"Sinkveyn" elementi, qismani izlanish, o'z-o'zini baholash.	10 daqiqa
5-bosqich: mashg'uot yakuni va mustaqil ish uchun topshiriq	Darsda g'olib bo'lgan guruh va faol qatnashgan o'quchilarini rag'batlantirish, mashg'uotni yakunlash, mustaqil ish uchun topshiriq berish.	O'quchilarini rag'batlantirish.	5 daqiqa

Mashg'uotning borishi

Asosiy atamalar va tushunchalar:

- lupa;
- fotoapparat;
- proyeksion apparat;
- mikroskop.

I. Darsning tashkil etilishi:

- a) sinfga kirishda o'quchilar o'qituvchi tayyorlanigan emblemlarini olib, o'z joyolarini egallaydilar;
- b) salomlashuv, davomat aniqlanadi;
- c) o'quchilarning darsga hozirligi ko'rib chiqilib, guruhlarga bo'linadi:

1-guruh — «Beruniy»;

2-guruh — «Ulug'bek»;

3-guruh — «Ibn Sino».

II. O'tilgan mavzuni takrorlash.

- O'qituvchi tomonidan oldindan tayyorlab qo'lligani savol va topshiriqlarni guruhlardan boshlig'i tanlab oladilar.

«O'zing bajar» shartida guruhlar amaliy topshiriqlarni bajarib, taqdimat qildilar.

1-guruhga: "Yorug'likning qaytish qonuni"ni tushuntiriring (yorug'lik manbai, yassi ko'zgu, optik disk).

2-guruhga: "Yorug'likning sinish qonuni"ni tushuntiriring (yorug'lik manbai, yassi ko'zgu, optik disk).

3-guruhga: "Linzada tasvir hosil qilish" (yorug'lik manbai, qavariq linza, ekran) kabi topshiriqlar beriladi.

III. Yangi mavzu bayoni: optik asboblar

Reja:

1. Lusaning tuzilishi.
2. Fotoapparatning ishlashi.
3. Mikroskopning tuzilishi.
4. Yangi mavzuni boshlashdan avval

Mazkur metoddan quydagicha foydalananish mumkin:
"Sinkveyn" tuzish namunasi:

1. Linza.
2. Linza — shaffof jism.
3. Linza — tasvir hosil qiladi.
4. Linzalar — mikroskoplarda, ko'z oynaklarda, fotoapparatlarda ishlatiladi.
5. Linza — yorug'likni sindiruvchi shaffof jism.

Har bir optik asbob uchun "Sinkveyn" tuzishini davom eting.

Namuna:

1-guruh. "Fotoapparat".

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Tajriba-tadqiqot maydonlarida

o'quchilarini yangi mavzuga olib kirish maqsadida "Aqly hujum" metodidan foydalilanadi.

1. O'quchilariga muammoli savollar beriladi (lupa, fotoapparat, mikroskop va optik disklar ko'rsatiladi, ulardan qayerlarda foydalananish mumkinligi so'raladi).
2. O'quchilar fikrlari va g'oyalari tinglanadi.
3. O'quchilar tomonidan berilgan fikr va g'oyalalar umumlashtiriladi.

Shundan so'ng o'quchilariga optik asboblar haqida to'liq ma'lumot beriladi. Slayd orqali mavzudagi optik asboblar tasviri katta ekranga chiqarib, o'quchilariga havola etiladi va tushuntiriladi.

IV. Mavzuni mustahkamlash "Sinkveyn" metodi orqali quydagicha amalga oshiriladi.

"Sinkveyn" — berilgan mavzu bo'yicha bir necha so'z orqali o'quv matnini bayon qilish metodi. Mazkur metoddan ko'zlangan maqsad bu mavzuni o'rganish samaradorligini oshirishdan iboratdir.

Amalga oshirish bosqichlari:

1. O'quchilarini ushbu metodni bosqichlari bilan tanishtirish.
2. Mavzu bo'yicha "Sinkveyn" tuzishini o'quchilariga taklif qilish.
3. Barcha guruhlar ishni yakunlagandan so'ng ularni taqdimoto tashkilashtirish.

"Sinkveyn" tuzish qoidalari:

"Sinkveyn" — mavzuga oid biror-bir tushunchani besh qatorдан iborat qofisiyatsiz she'r orqali tasvirlash metodi bo'lib, birinchini qator mavzugi oid bitta jism, atamaning nomidan iborat bo'libadi. Ikkinchini qator ikki so'zdan iborat bo'lib, unda birinchini qatordagisi jismi yoki atamanining sifati ifodalaniishi lozim. Uchinchi qator uchta so'zdan iborat bo'lib, unda birinchini qatordagisi so'z bilan bo'lg' harakat aks etishi lozim. To'rinchi qatorda mavzuga munosabatini bildiruvchi 4 so'zli misra hosil qilinadi. Besinchini qatorda birinchisi so'zning sinonimi yoki birinchisi so'zni izohlovchi ta'rif beriladi.

2-guruh. "Lupa".

1.

2.

3.

4.

5.

3-guruh. "Mikroskop".

1.

2.

3.

4.

5.

V.O'quchilarini baholash.

Dars yakunlari chiqarilib, ballar izohlanib qo'llildi. G'olib guruh aniqlandi. Faol o'quchilar alohida rag'batlantiriladi.

VI.Uya vazifa. Kundalik turmushda qo'shimcha yana qanday optik asboblardan foydalilanayotganligi to'g'risida ma'lumot va mavzuya oid savollarga javoblar tayyorlash, 20-mashqni yechish.

ILLOVALAR

Mashg'uot davomida ishlatiladigan slaydlar va tarqatma materiallar:

1-slayd.

Lupa deb nimaga aytiladi?

Fokus masofasi 25 sm.dan bir necha barobar kichik bo'lgan yig'uvchi linzaga lupa deyildi.

Lupa — buyumlarni ko'rish burchagini kattalashtirib beradigan qavarq linza.

Lupaning kattalashtirish formulasi quydagicha:

$$K=D_o/F.$$

2-slayd.

Fotoapparat qanday tuzilgan?

Fotosuratga olish avvalgi asrning boshida kashf etilgan. 1840-yilda birinchini marta Oy, 1842-yilda Quyosh suratga olingan. Fotoapparatning asosi qismi 1 obyektiv va 2 kameradan iborat. Tasvir 4 kameraning orqa tomonida to'karilgan haqiqiy va kichryagan holda hosil bo'libadi. Kameraning shu joyiga fotoplyonka joylashtiriladi.

Fotoapparatda ekran vazifasini o'chami katta bo'lmagan plynka (yoki plastinka) bajaradi, chunki tasvir kichiklashtirilishi kerak. U, albatta, haqiqiy bo'lishi kerak, chunki mavhum tasvir plynkaning yorug'lik sezgir tarkibiga ta'sir qila olmaydi. Bunday tasvir linzaning ikkilangan fokus masofasida yotganida hosil bo'libadi. Bu tasvir linzaning fokusi bilan ikkilangan fokusi orasida yotadi.

3-slayd.

Mikroskop qanday asbob?

Mikroskop — yaqin masofadagi ko'zda bevosita ko'rinniyadigan juda mayda obyektlarni kattalashtirib ko'rsatadigan optik asbob.

Mikroskopdan bakteriyalar, hujayralar kabi mayda obyektlarni ko'rish uchun foydalilanadi.

N.TURDIYEV,
fizika-matematika
fanlari nomzodi, dotsent

Z.SANGIROVA,
RTM mutaxassisini

Бугунги кунда амалга оширилаётган көнгө күламлы ислохотлар, бевосита инсон үүхүк ва эркинликларни хамда маңбаатларни химоя қилиш билан чамбарчас боғлиқдир. Бу жиҳатта Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Олий Мажлис Конуничилик палатаси ва Сенатининг күшма мажлисидан «Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чукурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривоҗлантириш концепцияси» мавзусидаги маъруzasида алоҳида ургуберилди.

Таъқидлаш жоизки, Мустақиллик йилларида инсон хукуқ ва эркинлilikлари, манбаатларни химоя килиши тизими қарор топди ва мустаҳкамланғыш бормоқда. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 116-моддасига кўра, „Айланувчи химояланиш хукуки билан тъминланади. Тергов ба суд ишини юртишининг ҳар қандай босқичида малакали юридик ёрдам олиши хукуки кафолатланади. Фуқароларга, корхона, муассаса ва ташкилотларга юридик ёрдам бериш учун адвокатура фаолият кўрсатади“.

ЎЗБЕКИСТОНДА АДВОКАТУРА ИНСТИТУТИНИГ ИСЛОҲ ЭТИЛИШИ

Аслида, Конституцияда мала-
кали юридик өрдем олиш
хукукинин кафолатланышы мамла-
катымызда адвокатура институтини
ислоҳ этишинин бош хукукий асо-
сирид. Давлаттимизда адвокатлик
фаолиятини амалга ошириш
хамда уларнин иктиимойт химоя-
ни ташкил этишига оид қонунчи-
лик асосаспирга Ўзбекистон Респу-
бликасининг 1996 йил 27 декабрда-
даги "Адвокатура тўғрисида"ги,
1998 йил 25 декабрдаги "Адвокат-
лик фаолиятинин кафолатлари ва
адвокатларнинг иктиимойт химоя-
си тўғрисида"ги қонунлари ва
бошقا норматив хукукий хужжат-
ларни киришти мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Президентин томонидан 2008 йил 1 майда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасида адвокатура институтин юнада сўзли кишилар чораддабирлари тўғрисида»ғи Фармони нафасати миллий хукукий тизим тараққиётни нигмат назаридан, балки Конституциямизда ҳамда ҳалкаро хукук нормаларида муҳрлаб қўйилган инсон хукук ва эркинликлари давлатимизда устуворлиги ва уларни химоя қилиш хафолатлари амалий ифодасини топлаёт ганингизнинг тасдиғидир.

унى يокори малакалى кадрлар билан түлдүриш, адвокатларнин мустакиллиги кафолатларини күчайтириш, адвокаттин сабынин обруси на фузионны ошириш" максадин күзләйди деб мустахкамланган.

Фукаорлик жамияттанинг ассоция

— Узбекистон национални шаржийи институтларидан бири бўлган адвокатура институтига ишлоқчилик мақсадидан 2005 йил 1 январдан кунга кирган "Адвокатура институти тақомиллаштирилиши мусоносабати билан Узбекистон Республикасида жасаладиган айниқса кунун ўхуматлари бўйича ўзбекистондаги юрисконсультантларни таъминлантиришадиган" айниқса кунун ўхуматлари

килнишинн узига хос хуссияти шундаки, унга күра, адвокатлик мақомига эга бўлиш учун белгиланган талаблар кучайтирилиши, мазкур касб эгаларининг юксак ахлоқий талабларга ҳамда касбий кўнгилмаларга эга бўлиши зарурий шарт эклангилигидан.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов таъқидлаганидек, "... ёруғ келажагимизни таъ- адвокат мақомига эга бўлишга та- лабгор шахс юридик мутахассис- лик бўйича камидা икки йиллик

иш стажига эга бўлиши, шу жумладан, адвокатлик тузилмасида камидга олти ой муддат стажировка ўтаган бўлиши керак ҳамда ма-лака имтиҳонини топшириши шарт.

Шуни алоҳида айтиш жоизки малақа имтихонини топшира олмаган талабгор уни такорор топширишига камида бир йилдан кейин ҳаракат килиши мумкин. Малақа имтихонини мувфафиятланган талабгор лицензияни олиш учун тегисли адлия органига учун йичида мурожаат килиши керак. Бу муддатни ўтказиб юборган талабгор лицензияни олиш учун адлия органига малақа имтихонини такорор топширганидан кейингина мурожаат килиш хукукига эгалиги кунунлилигимизда ўз инфодасини топланг.

этишига у адвокатлик гувох-
номасини күрсаттандан ва
муйян ишни юритишига вак-
олатки эканлигини тасдиқ-
ловчи ордердин тақдым эттандар
кейин йүл күйилади.

Гумон күлигүчүнинг, айланувчынын, судланувчынын яки карицдоршары ёки көнүнкүр вакытында ларидан бирининг адвокат билеспөнүп, бир катарды хэмочиж сиफаттады. Иштирок этишигча гумон күлигүчүнинг, айланувчынын, судланувчынын илтимосномасы буйынча сууриштыручининг, терговчинин кароры ёки суд ахримжига биносандай түркмөн мүмкүн.

Химоячининг ишда иштироғ этишига фуқарога айлов эълон қилинган вақтдан бошлаб ёки гумон қилинувчи деб эътироғ этилганлиги түғрисидаги карор

обрў-эътиборини оширишга, адвокатуранинг инсон хукуклари ва эркинликларини химоя қилишдаги ролини қуятиришга ҳумкабашни ахолининг хукукий билимлари ва хукукий мадданиятини оширишга, қартилган хукукий тарғибот чораси тадбирларини амалга оширишга, конун хужжатларини ва хукукни кўллаш амалиётини такомиллаштириш, хукукий тартиба солисизнинг яхлилгини ҳамда конун хужжатлари нормаларининг бир хилди кўлланилишини таъминлашга доимий тақлифлар киритиш; адвокатуралари оғолинияни тартибига салувчи норматив-хукукий ҳуҗратлар лойиҳаларини ишлаб чиқишида иштиро-

етиш, улар юзасидан таклифлар тайерләп; адвокатларнинг ҳукуквари ва қонунгы манфаатларни ифодалаш ҳамда ҳимоя қилиш, шунгымпадан, давлат вәхӯйларга боташкаруви органлари билан муносабатларда, шунингдек, судда уларнинг ҳукуклари ва қонунгы манфаатларни ифодалаш ҳамда ҳимоя қилиш; адвокатларни уларнинг касбий фаолияти билан болглик таъсилбадран, чеклашлар ва таховузлардан ҳимоя қилиш буйинча чоралар кўриш; адвокатларнинг касбий тайерлариги ва малака оширишини ташкил этиш; ахолининг юридик ёрдамдан фойдалана олиши имконинятини туманлар ва шахарларда юридик маслаҳатхоналарда

Лардағы тәртілдең маңыздылығын анықтауда шаршаудың ишті орталық тағындаштырылған адвокаттардың фәлсафасынан көрсетілген түрлісіздігінен тура келеді. Адвокаттардың мәдениеттегі орталықтардың тұлғасынан да жақын көрсетіледі. Адвокаттардың мәдениеттегі орталықтардың тұлғасынан да жақын көрсетіледі.

Юқоридагилардан келип чиқып айттыз лозимки, Мустакиллик йилларыда мамлакаттимиздә адвокатура институтин ислоҳ этиш бора сида улкян ишлар амалга оширилди ва бу ҳақида Президенттимиз Ислом Каримов табибири билан айтганда, "... жиной жазо тизимиң либераллаштырыш, амалда судхокимиятининг мустақиллигин таъминлаш жараёнларига катта зыттар берилди. Адвокатура институтин ислоҳ этилди. Суд қарорларини ижро этиш тизимиң прокуратура фаолияти такомиллаштырилди, бутун суд-хуқуқ тизимиңни боқсика-боқсига демократлаштыришга қараштырган бошқада бир катар чора-тадбидарлар амалайтига табтик этилди".

Хулоса кибибайттанды, шарафыли на машақтааты касб бўлганин адвокатлик буғунги кунда томъи нода инсон хукуқ ёки эркинликла рини химоя қилидиган фуқаролари жамиятни институтига айланди. Адвокатура институтининг янада риза вожланнишга қараштирилган бундай эътибор, албатта, соҳани профессионал кадрлар билан таъминлашишга борадаги ишлар кўлумини янада тақомиллаштиришга хизмат килидиган, энг мухими, фуқароларинг юридиги ёрдам олиши имкони ятгариди.

Жамолиддин АБДУРАХМОНХЎЖАЕВ ТДЮИ “Суд ва хукукни муҳофаза қилувчи органлар” кафедраси йиҷитувчи мисъ

Кўйирчокларига мато бўлакларидан кўйлакчалар ти-
каётган Абдулхай аканинг ўртача кизи тикувчилик
хунарини Шахар ўкувчилар ижодиёт марказида ўрган-
ди. Кўп ўтмай, катталар учун ҳам либослар тикишини
ўзлаштирган бўллаҳак тикувчи маҳалладошлар орасида
чевар номини олди. Мактабни аъло бахоларга тутатган
эса Шоҳида Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат ин-
ститutiiga ўқишга кирди.

— Тикувчилик билимларим институтда ҳам аскотди, — дейди Тошкент имконияти чекланганлар учун касб-хунар коллежи ўқувишини Шоҳида Йўлдошева. — Бир куни отамга ўқишдан кейин бўш вақтим кўлгигини, бирор мусассада ишламоқчи эканлигини айтдим. Отам бу хошишимни кўллаб-куватлади. Мени имконияти чекланган шахслар учун касб-хунар коллежига олиб келяпти, деб хайрон бўйма, кўлингдан келадиган хунари ёрдамга муҳтоjlарга ургатсан, сендеқ қизим борлигидан фархланиб юраман». Отанинг сўларни унинг ҳаётти шиорига айланди. Институтни тутагиф, фаолиятини ишлаб чиқариши устаси лавозимида бошлаган кезлари касб-хунар коллежи ўқувишлари Умар Тоғаев, Каҳҳор Сатторовнинг эш усубларини ўрганди. Мана шунга ҳам ўттиз тўрт йил бўлибди.

— Икки йилдан бўён товуш ва эшитиш органларida нук-
сони бўлган ўкувчиларга кийимларни лойихалаша фани-
дан дарс бериб келмоқдаман. Сабокларда субтитр орқали мулокот қўлсак ҳам бир-бири-
мизни тезда тушибуғли оламиз. Улар гапираётганимда менга

қараф туришади-да, нима де-
мокчилигимни тезда англазда-
ди. Ўкувчиларим билан амалий
машгулларда гурух-
гурух бўлиб ишлаш методини
кўплайман. Бу усул менга

зехни ўтири, илфор ўкувчилар-
га бириттириб кўйдим. Нати-
жада у яхши томонга ўзгарди.
Бундан ота-онаси ҳам хурсанди.

Машгулларда айрим мав-
зуларни ўзлаштирища ўкув-
чилар баъзида мурракабли-
ларда дуч келишини пайдадим.
Масалан, уларга аёллар мил-
лий кўйлаганинг ўчловини
олиш вазифасини бердим.
Улар кийимнинг ҳар бир де-
тал қисми хисобини чиқари-
ши лозим эди. Бу эса ўкув-
чиларни ақлий толиқишига са-
баб бўлади. Шуни инобатга

ўз фикрини ёркин ва тўғри
ифодалаш, китоб билан иш-
лаша кўнникасини шаклланти-
ришга турти бўлади. Машгул-
ларни кўргазмали курол-
лар, тарқатма дидактик мате-
риаллардан фойдаланиб ўта-
ман.

Шоҳида опа эрта тонгдан
коллеж томон отланаркан,
қалбига фақат бир эзги тилак-
ни жо етди. У ҳам бўлса,
ўкувчилари қалбига йўл топи-
бди.

бирор-бир масала юзасидан
фикрлаштаётганинг устидан
чиқаман. Шогирдлари ҳам
ўзига ўшшаган, тиниб тинчи-
майди. «Мана бу тадбирни
ўтказсан қандай бўларкан,
мана бу дарсни ўштишморм-
чиман», деб ёнимга мудом
янги таклифлар билан чиқади.

Дарвоже, Шоҳида Йўлдо-
шева яқинда Тошкент тўқима-
чилик ва енгил саноат инсти-
титу қошидаги малақа ошириш
ва қайта тайёрлаш марказида
ўз малакасини ошириб қайт-
ди.

— Малақа ошириш курсида
бизга имконияти чекланган
ўкувчиларнинг корхоналарда
ишлиб кета олишлари учун
улрага, энг аввало, биз кас-
бий таълим мутахассислари
маянвий ёрдам беришими
кераклиги алоҳида таъкидлан-
ди, — дейди Ш. Йўлдошева. —
Ихтисослаштирилган коллеж
ўкувчиларини иш билан таъ-
минлаш бугунги кунда олди-
мизга ўйлган мақсадлари
миздан бириди. Шуни ино-
батга олган ҳолда очик дарс-
ларимда ўкувчиларга корхона-
ларда иш бошашлари учун
бошқа ишчилар каби тенг
хукуқи эканликларини, ҳар
қандай тўсикни дадил босиб
ўтиши кераклигини айтиб, ру-
хий мадад бераман.

Ҳа, умрими ёшлар таълим-
тарбиясига бағишилган Шоҳида
Йўлдошева бугун ҳам эрта
тонгдан қадрдан маскани то-
мон йўл олади. У яна ўкувчи-
ларини янгиликларга бой
машгуллорлари билан баҳра-
манд этади.

Хулкар ФАРМОН

УНИ ЎҚУВЧИЛАРИ ИНТИҚЛИК БИЛАН КУТИШАДИ

ўзлаштириши қийин кечатгандан мавзуни тушунтиришда кўл келади. Улар орасида кийим деталларини чизишига қўйна-
дадиганлари ҳам топилади. Дилбар Қосимова ана шундай ўкувчиларидан эди. Ўдаги-
ларни жуда эркалабти юбо-
ришган экан. Бунинг натижаси-
да Дилбар дарсларда ҳам ўзининг айттанини қилидари-
дан. Психологлардан маслаҳат
сўраб, у билан якка тартибда,
эҳтиёткор бўлиб шуғуланиши
бошладим. Дарсдан кейин, бўл вақтими топиб
уни ёнимга чакирдим-да, у билан сирдош эканлигим ва у
мен билан истаган пайтда му-
локот қилишини айтдим. Му-
аммоларини ҳам бирга ҳал
қилидик. Фанни мукаммал
ўзлаштирилган деб Дилбарни

олиб янги усусли ўйлаб топ-
дим. Бунда ўкувчи либос
қисмларининг ҳар бирига
эмас, балки асосий ўчловига
эътибор қартиши керак. Бу
усулни «Ўчловларни ёркин
асосда бериш» деб номладим.
Усул ишни тезкорлик билан
бахаришга, ўкувчиларнинг то-
ликиб қолмаслигига ёрдам бе-
ради. Шунингдек, гурух билан
ишлаш кўпроқ яхши на-
тижа бераркан. Технологик
ўйин, ақлий ҳужум, тест, зан-
жир, булемарн усулларидан
ҳам фойдаланаман. Ҳусусан,
аклий ҳужум усули ўкувчилар-
нинг билим олиши қизиқиши-
ни ортишириш, либосларнинг
ўчламишини олиш, тўғри хисоб-
лаш, чизмаларни равон чи-
зишига ёрдам берса, технологи-
чиги ўйин, занжир методлари

илму хунар сир-асорларини
пухта ўргатиш.

— Шоҳида Йўлдошева
касб-хунар коллежимизнинг
сергайрат ўқитувчиларидан, —
дейди коллеж директорининг
ўкув ишлари бўйича ўринбос-
сари Ҳулкар Ахоррова. —
Муассасамизда ўқизилаётган тад-
бирларда ўзининг ташаббус-
корлигини кўрсатади. Айниска,
муаллиманинг очик дарс-
ларини янги педагогик техно-
логиялар асосида ўқизиши
маътқовга сазовор. Бу эса ка-
сб-хунар ўрганётган ўкувчили-
мизнинг билим, кўнникмалари-
ни ўтиришда аскотаяти. Дарсдан
кейин ҳам устозни қўлида бир куюч китоблари
билан коллежимиз кутубхона-
сида қўриб қоламан. Доим
ўкувчиларини атрофига йигиб,

Бугунги кун талаби билан ташкил қилинаётган ахборот-ресурс марказлари юртдошларимизнинг китоб ўқиши имкониятларини ҳар жи-
хатдан кенгайтириш, кизиқиши ва хоҳишларни ўрганиши, бу борадаги тажрибаларни оммалаштиришга алоҳида эътибор қартилаштири.

Халқ таълимни вазирлиги тизимидағи ахборот-ресурс марказлари ишини муроғидаштириб бориши Республика илмий педагогика кутубхона-
наси маъмурмияти зиммасига юқлатилган бўлиб, кейининг ийлилар мобайнида ушбу ўналишида амалга оширилаётган ишлар эътиборга монидир. Мұхабиримиз кутубхона директори, педагогика факултети ном-
зоди Доно Ганиева билан шу борада сұхбатлашиди.

— Ахборот-ресурс марказлари фаолиятини тақомиллаштириш давр талаби бўлгач, самарали лойихаларга кўн урилди ва синовдан ўтказилади. Қандай лойихалар бўйича иш олиб бориляпти?

— 2009 йилдан бошлаб Республика илмий педагогика кутубхонаси маъмурмияти томонидан «НР» (Newell Packard) ташкили, «Ш. дастурчиларни қўлла-
куватлаштириш маркази» билан ҳамкорликда Сирдарё вилоятидаги Янгиҳор ахборот-ресурс марказида ва Тошкент шахридан 40-маткабда «Қадат» кутубхона-
нинг автоматлаштирилган дастури синовдан ўтказилмоқда. Бу дастури таъминот клиент-сервер архитектурасида сурʼатига яратилган бўлиб, бунда билио-
графика маълумотлар ягона локал марказий базада сақланади. Шунингдек, локал сервер глобал серверга виртуал хусусий тармок орқали боғланиб, ав-
томатик тарзда репликация орқали маълумотларни узатиб ёки кабул қилиб, марказий базага йиғиси мумкин. Бу эса бир неча кутубхонанинг ягона марказлаштирилган тармок орқали маълумотлар алмашинуви таъминлайди. Агарда ушбу дастур таълим тизимидағи ах-
борот-ресурс марказлари ўтказилса, ташкил өткенинг тармок орқали сифатиши

АХБОРОТ-РЕСУРС МАРКАЗЛАРИ

унда янги лойиха ва тажрибалар умумлаштирилади

хонамизнинг илмий-методик бўлими ходимлари томонидан «Халқ таълимни вазирлиги тасаррufидаги АРМларда жамлама электрон каталогларни тизими-
ни тармоклаштириши пилот лойихаси ҳам ишлаб чиқилиб, амалиётта жорий

этиди.

— Ахборот-ресурс марказлари кутубхоналар базасида ташкил этилганлиги сабаби, улар фаолияти кўллаб ўнгилниларни ташкилни, иш жараёнидаги ахборот технологияларини кенг миқёсда жорий этиши бўйича олиб бораётган фаолияти ўрганиши мақсадида Тошкент, Сирдарё, Жиззах, Наманган вилоятларида иш тажрибаси ўрганишида таҳлил килинди. «Бир фарзандга — уч китоб» ақцияси, «Дарслуқа — узоқ умр», «Жаҳон ҳалқ оғзаси иходи билагонлари» тадбирлари, «Мактаб — кутубхона — оила — жамоат ташкилларига» республика хайрия марапонини ўюнтиришда худудий АРМлари фаол иштирок этганини таъкидлашмис керак. Энг йирик тадбиримиз «Ийлилар» — «Ийлиларни ўнга ахборот-ресурс маркази мутахассиси» кўрик-тандлови 2010 йили учинчи марта ўтказилди. Унда барча иштирокчи-
ларга ўз тақдимотларини намойиш этиши, интернетдан маълумот йигини, билио-
график кўрсатчи тизиши, тест-ларга тўғри жавоб аниқлаш каби шартлар ҳавола этилиб, энг юқори балл тўплаган мутахассислар фахрий ўринларни эгаллаши. Фаронса, Бу-
хоро, Жиззах, Навоий, Андикон вилоятлари, Тошкент шахри вакиллари иш тажрибаси ўнганини оммалаштиришга лойик, деб топилди. Шу йилнинг апрель ойида Хоразм вилояти ахборот-ресурс марказида бўлиб ўтадиган «Махорат мактаби» машгулларига барча голиблар тақлиф килинди. Улар ўз иш тажрибаларини компьютер технологияси орқали намойиш этишига тайёрларни кўришмоқда. Семинардан сўнг Хоразм вилояти туманларидаги АРМлари ўз иш жойларида илгор тажрибаларни кўллашига умид қилиб қоламиш.

— Ахборот-ресурс марказига етти ёшдан етмиш ёшгача бўлган фуқаролар киришади. Аввалдан яратилган база билан уларнинг энг сўнгиги янгилигарда бўлган эътиёжини коплаш кийин. Вазирлик тизимидағи АРМларининг оптимал фаолияти кўрсатиши унун мутахассисларга ёрдам сифатиши этиши ма-
саласи, кутубхоначилик ва ахборот фалолиётлари бўйича «Библиографик ахборот ва маълумотнома-библиографик

хизмат кўрсатиши фойдаланувчиларнинг маънавий, ишлаб чиқариши, таълимий эътиёжларини қондириш асоси сифатида, «Умумтаълим мусассаларни кутубхоначи ходимларининг методик бирлашмалари инновацияларни риво-
влаштиришнинг самарали шакли си-
фатида», «Халқаро мактаб кутубхона-
лари кунин», «Ўз устидан ишлап — ка-
сбий фаолият самарадорлигини оши-

риш воситаси» каби мавзуларда тав-
сиялар ишлаб чиқилиди. Ушбу тавсия-
лар ҳар бир ахборот-ресурс маркази-
ни жараёнидаги ахборот технологияларини кенг миқёсда жорий

этилиб, унда ишлаб чиқаришига алоҳида эътибор қартишига яратилади. Уларга за-
рурий методик-библиографик масла-
хатлар берилди.

— 2007 йилдан бери «Йилнинг эн яхши ахборот-ресурс маркази мутахассиси» кўрик-тандлови ўюнтиришда жараёнидаги кимнинг қандай иш таж-
рибаси борлиги яхшига тайёрларни кўришмоқда. Семинардан сўнг Хоразм вилояти туманларидаги АРМлари ўз иш жойларида илгор тажрибаларни кўллашига умид қилиб қоламиш.

Jarayon

тахриба аниқланди, кейинги бос-
кини нимадан иборат?

— АРМлари ишини ўрганишида, таж-
рибаларни аниқлашда ўтказилаётган семинар-тренингни ва кўрик-тандловлар-
нинг ҳам аҳамияти катта. Ўтган «Бар-
камал авлод йили» да шундай семинар-тренинглар Китоб туманида, Ян-
гийўл шахрида, Жиззах вилоятида ўтказилиб, бу худудлардаги АРМлари иш тажрибаси ўрганишида таҳлил килинди. «Бир фарзандга — уч китоб» ақцияси, «Дарслуқа — узоқ умр», «Жа-
ҳон ҳалқ оғзаси иходи билагонлари» тадбирлари, «Мактаб — кутубхона — оила — жамоат ташкилларига» республика хайрия марапонини ўюнтиришда худудий АРМлари фаол иштирок этганини таъкидлашмис керак. Энг йирик тадбиримиз «Ийлилар» — «Ийлиларни ўнга ахборот-ресурс маркази мутахассиси» кўрик-тандлови 2010 йили учинчи марта ўтказилди. Унда барча иштирокчи-
ларга ўз тақдимотларини намойиш этишига тайёрларни кўришмоқда. Семинардан сўнг Хоразм вилояти туманларидаги АРМлари ўз иш жойларида илгор тажрибаларни кўллашига умид қилиб қоламиш.

Х.ТЎЙМАНОВА сұхбатлашиди.

Хар қандайин истевъод бир мўъжиза. Уни камолга етказиш, тарбиялаш эса тинимиз изланиш ва меҳнат деганидир. Айни пайтад улкан денинг томон шиддирлаб талпинаётган ирмок мисол ўзиға йўл излаётган қобилиятнинг юзага чиқши, том маънода ўзини кашиф этиши атрофига муҳит ва ғамхўрликларга кўп жиҳатдан боғлиқдир. Узбекистон Республикаси Президентининг 2010 йил 26 февралдаги «Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси хурурида «Ижод» фондини тушиб тўғрисидаги корарорда қайд этилган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадидаги Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси ёшпар билан ишлаш бўлими томонидан ёш ижодкорларнинг илк китобларини фонд хисобидан очишига ўйнлатилирган «Биринчи китобим» лойиҳаси ишлаб чиқди.

Шу асноуда ўтган йили уюшмага топширилган 97 кўнгиздан сараланган 5 нафар қаламаш: Азизбек Анварнинг «Яхши кунлар», Матфуна Норматовнинг «Шукрона» шеърлар, Гўзалӣ Маттёубованинг «Мехр риштаси» хикоялар, Зулумор Мирзаевнинг «Денгизу уммон оша» адабий-таксийдик мақалалар, Жамшид Маттёубовнинг «Бир сўз сири» бадиий-публицистик тўпламлари нашр этилди. Шунингдек, F.Фулом номидаги нашриёт-матбба уйи тақлиғига биноан «Қафтағи баҳор» номли ёш ижодкорлар баёзи тайёрланиб, унга 28 нафар ёш истевъод

ОСТОНАДАГИ ҲАЙРАТ

соҳибларининг назм, наср ва адабий-таксийдик мақолаларидан иборат асарлари киритилди.

— «Дўрмон» ижод ўйида бўлиб ўтган ёш ижодкорларнинг «Истевъод мактаби» 1-Республика семинари кўллаб камол соҳибларини жамлади, уларда рағбат, ўз-ўзига ишонч руҳини ошириди, — дейишимиз мумкин, — дейиши Узбекистон Езувлчилар уюшмаси ёшпар билан ишлаш бўлими бошлиги Носиржон Жўраев. — Шундайдан тадбири таржима санъатига кўл ураётганлар учун ташкил этилди.

Уюшма тавсияси билан «Noshir» нашириёти томонидан «Олтин кўприк» номли ёш ижодкорларнинг баёзи чол этилиб, тўпламга 32 нафар қаламашни асарларидан намуналар киритилган. Мазкур китобнинг тақдимотига бағишланган тадбирни ташир буюрган адабий-таксийдик олимлар, танлики ёзувчи ва адабилар тик турганча уринишиларага қандай баҳо берилшишин кутаётган ўзшарни кизиган табриклишади.

— Китоб адабийтимизга забардаст авлод кириб келаётганини кўрастиб турибди, — деди ўз сўзида адабийтумнос олим Иброҳим Faуров. —

Тўпламда гўзал савиядада, нозик кечинмалар, хаяжонлар билан ёзилган шевърий машкларни ўқиб хурсанд бўлди.

Ижод — сўзга симгас машқақат, меҳнатдир. Баёзда бир қатор ёш таржимонларнинг ижоди ҳам ўрин олганни, мен шу ўринда уларга баъзи фикрларимни билдирамочиман: албатта, ўзингиз севган шоир ва адаб асарларини таржима қилинг. Таржимонликни тадқиқот билан кўшиб олиб борган холда, ўзингиз ўрганган асарларни тадқиқ этинг. Шу ўзингизда академик асарлар яратишга

урининг...

— Мамлакатимиздаги нашриётлар томонидан ўтган йили 2000га якиномда турли мавзу ва жанрлардаги китоблар нашр этилди, — деда қайд этиб ўзбекистон мазбуот ва ахборот агентлиги бошқарма бошлиги Ирисимухаммад Абдукарилов. — Агентлик тизимида нашриётлар томонидан республикамизнинг турли ҳудудларидаги истиқомат қиласетган ёш ижодкорларнинг «Ёшлик баҳори», «Тонги томи» тўпламлари нашр этилди. F.Фулом номидаги нашриёт-

Qaror va ijro

- O'yinchog'ing namuncha chiroylar? Qayerdan olding?
- Diyola opam obkeldila.
- A, Diyora keldimi? Qachon?
- Etyaga.
- Diyora opang kecha keldilar, bugun esa men keldim. Qani, takrora-chi?

Uch yoshi Firdavs mening aytganimni takrorlaydi, ammo bironidan so'ng kechadan bugungi, bugundan ertani farqlash esidan chiqib ketadi. Uning bu kabi javoblariga o'rganib qolganim uchun kulumisrab qo'ya qolaman. Chunki bolalarning aksariyati bu yoshadan bugun bilan kechquruning, ertalab bilan kechquruning farqiga bormaydi. Ular vaqt birlıklarini bir-biridan ajratma olmasa, chindanam kulgili — zavqimiz ketadi. Gohida yaqinda boshlang'ich sinfdan yuqorida o'tadigan o'quvchi soat necha bo'lganini to'g'ri aytib bera olmaydi. Bu holatga ba'zida jiddiy e'tibor bermaymiz. «Hali yosh, keyin o'rganib ketadi» deb ko'niglimizni xotirish qilamiz. Aslida, bizning loqaydigimiz uchun bolalar vaqt haqidagi tushunchalar bilan kechroq tashishadi yoki noto'g'ri o'zlashtirib oladi.

Bizda vaqt burchagi bor

Odadta, vaqt tushunchasi bolalarda qanday shakllantiriladi, bir-biridan farqlay olishi uchun nima qilish kerak? Yakkasarov tumanidagi 100-maktabgacha ta'lim muassasasiдagi ta'limtarbiya jarayonida vaqt haqidagi bilmlarning bolalarga o'rnatilishi bilan tanishdik.

Muassasamizda 200 naftaga yaqin bolajonlar ta'limtarbiya olmoqda, — deydi MTM uslubchisi Gulsum Ibrohimova.

— Bolalarning bilim va o'zlashtirishi turli xil, tabiatli birbiriga o'xshamaydi. Shundan kelib chiqib, bolalarning vaqtini qay darajada bilishini aniqlash, ularni to'g'ri yo'naltirish maqsadida har bir guruhning mashg'ulot xonasidi «Vaqt burchagi» tashkil qilganimiz. Bu burchakda yil fasllari, oylar, hafta kunlari hamda soat bilan bog'liq suratlari, tarbiyachilar tomonidan ularga moslab tayyorlangan o'ynichqolar mavjud. 8ta guruh o'z o'nalishiga ega, masalan, tayyorlov guruhi hayot xavfisligiga, katta guruh esa tabiatga yo'naltirilgan. Ularning mashg'ulot xonasasi, shuningdek,

«Vaqt burchagi» ham shu yo'nalishdan kelib chiqib bezatilgan. Bolalar ertalab nonushtadan so'ng hozirgi yil, oy, sana, hafta kuni va ob-havoni qutilardan topib, kerakli joyga yopishitirib qo'yadilar. Buning uchun kechagi sana va hafta kunini takrorlab oladilar.

Yaqinda tarbiyachilar bilan birlgilashda bolalarning bu boradagi bilmlarini to'g'ri yo'naltirish uchun o'yinlar ishlab chiqidik. Aslida bu o'yinlar mavjud bo'lib, bizi ularni mavzuga moslashtirdik. Keling, «To'rtinchisi ortiqcha»

ligrimiz kerakki, bolalarga vaqtini o'rғatish ularda vaqtindan to'g'ri foydalanan bo'nikmasini rivoj-lantiradi.

Aka singlisini yomon ko'radi(mi)?

“Akasingning uyiga, Mehmonga borar qizcha. Aka-chi, qochib qolar, To singlisli kelguncha”.

Bu topishmoq birmuncha fikr yuritishni talab etadi: u katta yoki tayyorlov guruhining bolalariга mo'ljalangan. Muassasaning

javobi — kun va tun.

— Barakallai! Maftuna topishmog'imizga to'g'ri javob topdi. Demak, bugun siz bilan vaqt haqidagi tushunchalarimiz yanaada mustahkamlaymiz. E'zoza, qani ayt-chi, biz bulutlarning «sayr qilishi»ni qachon tomosha qildik?

— Kecha.

— Bulutlarni tomosha qilishga kecha nonushtadan so'ng chiqidig-a, bolajonlar. Biz, odatda, qachon nonushta qilamiz?

— Ertalab, — dedi Sanjar.

KECHA, BUGUN VA ERTAGA:

bolalar vaqtini qanday farqlaydilar?

tayyorlov guruhi kichkintoyları tarbiyachi opalari bergan ushbu topishmoqning javobini o'ylamoqdar. «Vuy, yomon aka ekan, o'zining singlisini ham mehmon qilmaydimi?» deb paytda bog'chada hozirgi vaqtimiz bugun ekanligini eslatmadi. Agar noto'g'ri aytsa yoki aralashitir yuborsa, ularni tuzamatimiz. Hafta kunlarini ham shu tariqda o'rғatish mumkin.

Mavzu bilan bog'liq maqol, she'r va topishmoqlarni yodlatib borish ham maqsadiga muvofiq. Misol uchun, «Bugungi ishni ertaga qo'yma» maqolining ma'nosini tushuntirib bersak, bolalarning esida saqlanib qoladi. Shuni yodimizdan chiqarmas-

— Amir, qani ayt-chi, quyosh botganidan so'ng sutkaning qaysi qismi boshlanadi?

— Tun.

— Tundan so'ng-chi?

— Tong otadi. Biz har kuni ertalab bog'chaga kelamiz.

— Bir hafta necha kundan iborat?

— Yetti kundan iborat, — deb javob berdi Asila va kunlarni sanab berdi.

— Ota-onalarimiz qaysi kuni dam olishadi?

— Yakshanba kuni.

Mashg'ulotda bolalarning bilimlari shu tariqa mustahkamlaymiz.

— Bolalar har kuni mash-

g'ulot, ochiq-havoga sayr, o'yn-

Sinab ko'ring

yoki o'zaro suhab jarayonida vaqtga oid tushunchalar bilan to'qnash keladilar va birkalikda birmuncha qiyinroq atamalarni ham o'rganib boramiz. Tayyorlov guruhidagi bolalar yuqoridagi barcha savollarga bermalol javob bera oladi, chunki uch-to'r yilda tevarak-atrof va tabiat bilan tanishitirish, ilk matematik tasavvurlarni shakllantirish, nutq o'stirish, rasm kabi mashg'ulotlar jarayonida ularda tushunchalar allaqachon shakllangan va ular muomalaga kirishgan paytda ham bir vaqt birligini o'z o'mida qo'llay oladi. Shuningdek, kundalik mavzular bilan ota-onalarini ham tanishitrib borishga harakat qilamiz. Agar ular o'zlarini qiziqib, mavzuni bilgash, farzandlarini nazorat qilishsa, yanada yaxshi. Axir hamkorlikdagi tarbiya o'z samarasini ko'r-satadila, — deydi guruh tarbiyachisi Manzura Husanova.

Ertak va vaqt: bog'liqlik nimada?

Bolalar tushlik qilib bo'lganidan so'ng uslash uchun yotoqxonaga kirdilar. Tarbiyachi opa esa ertak boshladil: «Bor ekan-da, yo'q ekan, och ekan-da to'q ekan. Juda qadim zamonda bir chol va kampir yashagan ekan. Ularning bitta-yi bitta o'g'li bo'lib, yalqov, dengasa, ishga bo'yni yor bermas ekan. U tongdan to qosh qorayguncha hech bir ish qilmay kunni kech qilar ekan. Shu tariga, kunlar, oylar, yillar o'ta boshlabdi. Bu orada necha qishu necha yoz o'tib, bola ulg'aylibdi...»

Ertak davom etmoqda, bolalar esa ertakdagagi hayotni xayol qilib uyquga keta boshladil...

Kichkintoylar maskanidan qaytarkanmiz, xayolimizdan shunday o'ylar kechdi: aslida bolalarga vaqtini o'rғatish unchalik qiyin ish emas ekan. Birgina o'yin yoki ertak misolida, yoinko bo'sh vaqt topib ozgina subbatlashib ham ularning bilmlarini boyitish mumkin. Zero, bizning bugun topgan ozgina bo'sh vaqtimiz farzandalarimizning ertangi kuni uchun katta muvaffaqiyatlar hadaya etsa, ajabmas.

Bashorat OTAJONOVA, "Ma'rifat" muxbirini

Burhon RIZOQULOV o'lgan surat.

Фан-техника тараққиёти ва мөймурчиликнинг юқсак даражада ривожланиши сабабли кимўзарга осмонўпар бинолар қурилиши авж олди. Бироқ бу ҳашаматни бинолар киши кўзини қанчалик кувонтирасин, одамларда тарихий обидаларга бўлган кизиши, уларга нисбатан ҳайратни ўзгартирмади.

Натижада, сўнгти йилларда инсонлар қумматли вақтни, сармоясини дунё кезишига, тарихий биноларни томоша қилиб, ҳар бир гиштига мозий мухр босган обидаларни, асори-атикаларни кўриб, ич-ичдан хис этиш учун сарфлай бошлашиб. Бу ишидан улар гўё ҳаловат топгандек, тарих, бугун ва келажак оралиғида ўзлари учун янги дунё кашф этгандек бўлади. Туризм эса шунчаки кўнгил майлидан ташқари ўзига хос тадбиркорлик йўналишига ҳам айланди.

Хар бир мамлакат ўз иктисадий, иккимой, табиий эҳтиёjlariidan келиб чиқиб, мавжуд муаммоларни бартараф этади ёки имкониятлардан фойдаланиб, турли соҳалар ривожи учун алоҳида эътибор

билимлар бериб келинмоқда. Магистратура йўналишида таҳсил олишини давом эттираётган ўшларимизга эса ҳалқаро туризм менежменти ҳамда туризм маркетинги мутахассисларни бўйича чукурлаشتি-

фессор-ўқитувчиларимиз изомидан замон талабига мос келадиган ва энг сўнгги мавлумотлар жамланган бир қанча монография, дарслик ҳамда ўкув кўлланмалар, 70дан ортиқ илмий мақалалар ҳам чоп этилган. Шу билан бирга, факультет ҳудудида талабаларга амалиёт дарсларини сифатли ташкил этиш мақсадида «Очиқ осмон остида музей» тарихий ташқари ўзига хос тадбиркорлик комплекс барпо этилган.

Ҳалқаро туризм факультети бир қанча хорижий давлатлар билан ҳам хамкорлик аложаларини муввафқиятида оширгаро. 2004—2006 йилларда Марказий Осиё мамлакатлари ҳудудида туризмни ривожлантириш, 2007—2008 йилларда Ўзбекистонда туризм соҳасида ўқитиш сифатини ошириш ҳамда 2009—2011

«Гранд Плаза», «Марказий», «Тошкент Палас», «Дедеман», «Ўзбекистон» сингари пойтактимиздаги энг ийрик меҳмонхоналарда турли лавозимларда фаолият юритишмоқда. Битирувчиларимизнинг 15 фоизга яқини мамлакатимиздаги нуфузли сайёхлик фирмаларида ҳам ишлайти, — деди Зулфия Одилова.

Буғун дунё мамлакатлари ўртасида ҳар бир соҳа, хусусан, туризм борасида ҳам «Энг, энг, энг» тамойилига асосланган ўзиға хос рақобат кечмоқда. Ана шундай шиддаткор даврда Буюк Ипак йўлиниң марказий чорраҳаси ҳисобланган она диёримиз ўзининг тарихий ва юксак мөйманий ечимга эга мустаҳкам, улуғвор тарихий обидалари, фуслинг табиати билан доимо сайёхлар дикқатини жалб этиш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида ги қарори вана эслатиб ўтиш мақсадда мувофиқ.

Узокни кўзлаб ишлаб чиқилган ўшиб қарор натижасида мамлакатимизда ўша вақтларда ёки кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка ҳам кенг йўл очиб берилганди. Тадбиркорларимиз турли хусусий сайёхлик фирмалари, саломатлик оромгоҳлари, согломлаштириш масканлари,

ТУРИЗМ ИСТИҚБОЛИ ИСТЕДОДЛИ ЁШЛАР ҚЎЛИДА

қаратади. Бу борада туризм иктисадиётнинг турли бўғинларини такомилаштириш, кўшимча иш ўринларини очиши, хорижий валюталар оқимини кўпайтириш, шунингдек, давлатлараро муносабатларни йўлга кўйишида энг асосий тармоқлардан бири санади.

Мамлакатимизда эса соҳани янада ривожлантириш, тарихий шаҳарларимизга сайёхлар оқими сурʼатини ошириши ва иктидорли ёш мутахассисларни кенгроқ жаб этишга қараштилган чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилган. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1999 йил 30 июлдаги «Ўзбекистонда туризм соҳаси учун мала-кали кадрлар тайёрлаш тўғрисида» ги Фармони ҳам ушбу соҳага қизиқувчи ёшларнинг ортишига сабаб бўлди.

Республикамида туризм соҳасида кадрлар тайёрлаш жараёни асосан уч йўналишида амалга оширилмоқда. Булар: туризм ва сервисга ихтисосланган коллежлар, республикамида ҳудудидаги олий ўкув юртлари ҳамда мутахассислар малакаларни оширишга мўлжалланган турли ўкув марказларидир.

Тошкент давлат иктисадиёт университетининг халқаро туризм, Самарқанд иктисадиёт ва сервис институтининг туризм ва сервис факультетлари ушбу соҳа бўйича мутахассислар тайёрлашмоқда. Бундан ташқари, Бухоро давлат университетида туризм сервиси ва Урганч давлат университетида туризм йўналишини ҳам мавжуд. Шунингдек, Тошкент шаҳридаги Сингапур менежментни ривожлантириш институтида туризм ва меҳмонхона менежменти факультети ҳам ташкил этилган.

ТДИУ халқаро туризм факультетида бакалавр мениджментни ривожлантириш институтида туризм ва меҳмонхона менежменти факультети ҳам ташкил этилган.

ТДИУ халқаро туризм факультетида бакалавр мениджментни ривожлантириш институтида туризм, сервис, туризм менежменти ҳамда туризм маркетинги каби ўкув фанлари бўйича талабаларга замонавий

рилган дарслар тақдим этилмоқда.

Самарқанд иктисадиёт ва сервис институтининг сервис ва туризм факультетида эса қатор йўналишиларда талабаларга билим берилади. Бунда, жумладан, туроператорлик хизматини ташкил этиш, меҳмонхона хўжалиги ва туризм хизмати, туризм менежменти, туризм маркетинги сингари бир қанча йўналишилар бўйича талабалар таҳсил олишмоқда. Магистратура босқичи туристлар ва аҳоли оқицатлини хизмати ҳамда ҳалқаро туроператорлик хизмати йўналишиларни тақдим этади.

Табиийки, туризм соҳаси бўйича кадрлар тайёрлашда олий ўкув юртларидан ташқари, касб-хунар коллежларини хизмати ҳам сезиларли даражададир. Республикаимизда хозирда бу замонавий касбга йўналтирилган 9ta коллеж фаолият юритимоқда. Уларда таълим-тарбия олаётган жами 7232 нафар ўқувчига 472 нафар ўқитувчи ўз йўналишиларида билим бергаётган.

— Тошкент давлат иктисадиёт университетида халқаро туризм факультети 1999 йилнинг 30 июнидаги Президентимизнинг «Ўзбекистонда туризм соҳасида кадрлар тайёрлаш чора-тадбирларни тайёрлаш тўғрисида» ги Фармони асосида ташкил этилган, — деди ТДИУ халқаро туризм факультети туризм кафедраси мудири Зулфия Одилова. — Факультетда дарс берадиган устоз-мураббларларнинг 14 нафари профессор илмий дарасигига эга ўқитувчилардир.

Ҳалқаро туризм факультетида илмий, моддий ва амалий кўнікмалар базасини мустаҳкамлаш учун мухассислашган мухтаждид, деб айтишимиз мумкин. Хусусан, факультетда талабаларга дарс берётган ўқитувчilar томонидан ёланган 9ta докторлик ва 7ta nomzodlik диссертацияси сўзимиз тасдиғи бўла олади. Бундан ташқари, про-

йилларга мўлжалланган «Таълим ва амалиёт интеграцияси» халқаро лойиҳалари асосида ишлаб чиқилинг дастурларга кўра, профессор-ўқитувчilar ва талабалар турли ҳалқаро илмий-амалий анжуманларда иштирок этишди. Факультет Бельгия, Россия, Германия, Украина, Финляндия, Австрия, Швейцария, Италия каби сайёхлик соҳаси ривожланган мамлакатлардаги нуфузли олий ўкув юртлари билан ҳам ҳамкорлик олиб боради. 2010 йилнинг октябрь ойидаги Халқаро туризм ташкилоти (ЮНВТО) бош котиби Галеб Рифаннинг ташкили эса ўкув мусасасасида эсда қоларли воеа бўлди. Ўқитувчи ва талабалар билан яқиндан сұхbatda бўлган Галеб Рифан универсиитети ҳақида, шунингдек, мамлакатимиз ҳақида илик, таассуратларга эга бўлганини ётироф этишни куонарли ҳолдир, албаттa. Манбаларда келтирилиши, мамлакатимиз тарихий қадамжолари ҳамда сайёхлик-курорт масканлари бўйича дунёнинг етаки ўнта давлатидан бири ҳисобланади.

Шарқ мамлакатлари орасида юксак миллий анъаналари билан яқол ажralib турувчи ўзбекистонимиз салоҳияти сўнгти йилларда ҳалқаро майдонда кўп бор ётироф этилаётгани куонарли ҳолдир, албаттa. Манбаларда келтирилиши, мамлакатимиз тарихий қадамжолари ҳамда сайёхлик-курорт масканлари бўйича дунёнинг етаки ўнта давлатидан бири ҳисобланади.

Мустақилик йилларida туризм соҳасини изчил йўлга кўйиш, уни янада ривожлантириш мақсадида қатор ишлар амалга оширилди. Соҳа бошқарув тизимини тартибида солиш ва уни кенгроқ йўлга кўйиш мақсадида 1992 йилнинг 27 июлда «Ўзбектуризм» миллий компанияси ташкил этилди.

ФАКТ: Бутунжакон туризм ташкилоти замонидан 27 сентябрь — «Ҳалқаро сайёхлик куни» деб эълон қилинган. 1979 йили бу ташкилот Испаниянинг Торремолино шаҳрида ўтказилган Бутунжакон туризм ташкилоти Бош ассамблейясида ана шу тақлиф билан чиқди ва 1980 йилдан бошлаб ушбу сана дунё бўйича нишонлаб келинмоқда.

Шахина ЖУРАЕВА,
«Ma'rifat» мухабири

ЭНГ ҚАДИМИЙ ЗАРГАРЛИК БУЮМИ

Олтой ҳудудидаги Денис горида археологлар томонидан төш билигузукнинг синиги топилди. Янги топилма хозирча энг қадимий заргарлик буюми сифатида эътироф этилмоқда. Шу билан бирга, археолог ашё қадимига қарашибарни ҳам буткул ўзгариши мумкин, дейлади "Сайнс Нау" манбасида.

Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига кўра, билагузук таҳминан 40-50 минг йил олдин ясалган. Унгача топилган бундай буюмларнинг "ёши" эса 10-12 минг йилдан ошмаган. Шу сабаб ҳам авваллари заргарлик ишларини айнан шу даврдан деб кўрсатилади. Аммо топилма бу борада янги фикрларни тугдиди.

— Мазкур буюм ўша пайтдаги зодагон аёлга тегиши бўлганинг таҳмин килипмиз, — деди археолог Сириус Грин. — Хайратланарлиси, у жуда муракаб усууда ясалган. Аниқлик билан кўлда туширилган нақш ва ўймалар олимларнинг таъкидлашича, замонавий дастгоҳларда туширилдиган нақшлар технологиясидан асло колишишмайди.

Маълум қилинишича, айни пайтда тош билагузукнинг бўлғи Новосибирскдаги Археология ва этнография институти музейида сакланмоқда.

СИНОВДАН ЎТМОҚДА

Барселона клиник шифохонаси (Испания) тадқиқчилари ОИТСга қарши янги турдаги вакцинани ишлаб чиқиши. Эътиборлиси, мазкур дори воситаси ҳар бир беморга алоҳида-алоҳида, унинг организмига мос ҳолатда ишлаб чиқарилар экан. Мутахассисларнинг илмий янгиликка бағишланган мақолоси "Жоурнал оғ инфекшин дизизез" ("Journal of Infectious Diseases") наурида чоп этилди.

Олимларнинг айтишича, вакцина беморнинг ўз дендроцит турдаги, яъни иммунитет тизимида асосий бошқариш вазифасини бажарувчи ҳужайраларидан тайёрланади. Шу сабаб ҳам унинг таъсири нисбатан самаралироқ бўлиши куттилган.

Клиник синовларда 50 нафарга яқин ОИТСга чалинган инсонлар иштирок этган. Улар иккى ҳафта мобайнида инъекциялар билан биргалиқда дорини ҳам 3 марта қабул қилишган. 24 ҳафтадан сўнг эса беморларнинг аксарият қисмиди (гарчи касаллик тўлиқ бартароф этилмаган бўлса-да) конида вирус концентрацияси пасигани сезилган.

Мутахассисларнинг қувонтирган жihat шуки, илгари бу каби вакциналарнинг клиник синовларida факат 30 фойз беморлардагина самара кузатилган. Шу таракка, бугунга қадар бирорта ҳам терапевтик вакцина сўнгти тадқиқотдаги каби натижага кўрсатмаган.

Айни пайтда вакцинани антителорвирус воситалари билан бирга қўллашга қартилган клиник тажрибадар ўтказилмоқда. Мутахассислар бунда дори воситаси самараси янада ошишини кутишяпти.

Бунинг натижаси ўларок, олимлар ОИТСни даволаш учун терапевтик вакцини ишлаб чиқиши имконига эга бўлади. Янги дори эса ўз нафтида антителорвирус воситаларга эҳтиёжин камайтириши кутилмоқда. Чунки бундай воситалар ҳар куни қабул қилиниши зарурлиги сабаб улар ёрдамида даволаш анча катта маблағ талаб этар экан.

«БУЮК ВЬЕТНАМ ДЕВОРИ» ТОПИЛДИ

Беш йиллик изланишлардан сўнг ҳалқаро археологлар гурухи Жануби-Шарқий Осиёдаги энг узун иншоот — «Буюк Вьетнам девори» колдикларни топишга муваффақ бўлди. Мазлумотларга кўра, унинг узунлиги 127 километрни ташкил этиб, баландлиги эса базы ҳойларда 4 метрга етар экан. Девор тоз ёки тупроқдан курилганига қараб мазлум бўлинмаларга ажратилган, деб ёзди "Наука.км" манбаси.

Олимларнинг сўзларига кўра узун деворнинг курилиши 1819 йили Ле Ван Дуйет даврида бошланиб, у Нгуен сулоласи томонидан барпо этилган энг буюк ва ийрик иншоотидир. Гарчи буюк Хитой деворига монанд курилган бўлса-да, кўринишидан Вьетнам девори рамзи мавонода Англия ва Шотландия ўртасидаги чегарани билдирувчи Британия оролларидаги Адриан қалъа деворига жуда ўшар экан.

Вьетнам девори аввал мавжуд бўлган йўл бўйлаб курилган бўллиб, 50дан ортиқ обидалари рўйхатига кириши хакидаги ариза кўриб чиқилмоқда, кейинчалик эса мазкур иншоот мамлакатнинг энг асосий сайёхлик марказларидан бирига айланниши ҳам кутилмоқда.

ҲАВО СОФЛИГИНИ КЎРСАТАДИ

Жанубий Корея пойтахти Сеул шаҳрида об-ҳавонинг реал пайтдаги тозалигини кўрсатиш турувчи ўзига хос курилма барпо этилди. Ускуна шаҳарнинг интерактив харитаси шаклида бўлиб, у мобиъл воситалар билан ишлаш имконига эга. Бу ҳақида "Вайред ЮКей" ("Wired UK") манбасида эълон қилинди.

"Ергу нур" деб номланган мазкур курилма ташки кўрилган бекатга ўхшайди. Унинг томи 27ta шаффоғ люминесцент қисмлардан иборат бўлиб, уларнинг ҳар бирни шахарнинг 27ta маъмурӣ ҳудудларига тўғри келади. Иншоот кун давомида ҳаво сифатини назорат қуливларни стансиялардан маълумот кабул қилади ва уни тегиши бўлинмаларда акси этиради. Хар 15 дакиқада курилма чирого ўчади, сўнгра ҳаво майдони ифлосланганига қараб ҳудудларни жойлаштирган ҳолда экрани ёнади. Айни пайтда атроф-муҳит муҳофазаси борасида экологик чора-тадбیرларни самарали амалга ошираётган муниципалитетлар алоҳогарда ёниб, яъни бошқалардан ажратиб кўрсатилади.

Кизиги, смартфон каби мобиъл алоқа воситаларига эга фойдаланувчилар ҳам ускунага маъсус матни хабар жўнатиб, у ёки бу ҳудуддаги ҳаво софлиги бўйича маълумотларни олиш имконига эга. Лойиха муаллифлари мухандислар Сун Ин Ян ва Дэвид Бенжаминнинг сўзларига кўра, улар шу йўл билан шаҳар ахолисини ўз яшаб турган ҳудуди табиий ҳолатига бефарқ бўлмасликка чақиришини ният қилишган. Қолаверса, улар томонидан яратилган "Сити Галэрӣ" про-

жект" ("City Gallery Project") дастури доирасида яна кўплаб шу курилмаларни ўрнатиш режалаштирилган.

Мазлумот ўрнида таъкидлаш жоизи, сўнгра йилларда Жанубий Кореяning асосий мегаполиси бўлган Сеул шаҳрида атроф-муҳит муҳофазаси борасида қатор натижалар кўлга кирилтиди. Хусусан, бу ерда ҳозирги вақтда ҳавонинг 1 куб метридаги смог (тутун, курум, чанг арапашаси) миқдори 2002 йилдаги 83 мкг.дан 56 мкг.га камайган.

БЕНЗИН ЎРНИГА ЭКОЛОГИК ТОЗА ЁҚИЛFI

Буюк британиялик тадқиқчилар томонидан ҳозир кенг қўлланиладиган бензин ўрнига мукобил турдаги, муҳими, экологик тоза ёқилгидан фойдаланиш таклиф этилмоқда. Бунинг устига унинг нархи ҳам жуда арzon бўлиши кутиляти: 1 литринг 20 пенс ёки 5 литри 1 фунт стерлинг. Яна бир ютукли томони: ёқилгидан фойдаланиш учун ҳозирги уловлардвигателларини ўзгариши ҳам талаб этилмайди, деб ёзди "Дэйли Мэйл".

Лойиха "Селла Энержи" ("Cella Energy") компанияси томонидан таклиф этилмоқда. Компания мутахассислари айни пайтда Резерфорд-Эпслтон лабораторијасида ўз тадқиқотларини ўтказмокда.

— Янгича ёқилги "электр йигириш" номли нанотехнологик жараён махсусидир, — деди тадқиқот раҳбари Брайн Дороф. — Бунда ток таъсирида микротолалардан тўқимага ўхшаш тузилма хосил қилинади. Микротолалар диаметри эса инсон соч толасидан тахминан 30 баробар ингичкаиди.

Асос материал сифатида мутахассислар таркиби водород бўлган ва полимерни бирлаштиришга хусусиятига эга моддани олишган. Айнан шу модда билан таҳжилар ўтказаётган мухандислар ўта арzon ёқилгини олиш имконига эга бўлганликларни таъкидлаштири. Ёқилгини ҳозирда фойдаланиладиган автоуловларга бир марта куйиб, 500-650 километр йўлни бемалол босиб ўтиш мүмкин экан.

Энг муҳими, компания раҳбари Стивен Воллернинг таъкидлашича, синовлар чоғида ёқилги туфайли атроф-муҳитнинг заҳарланиши кузатилмади. Таркибида водород борлиги сабаб янги маддадан ҳавога карбонат ангидрид чиқарилмас экан. Шу билан бирга, кейинги йилдан автомашина ишлаб чиқарувчи компанииялар билан ҳам синовлар амалга ошириш кўзда тутилаётгани маълум қилинди. Агар улар кўнгилдагиек натижага берса, якин 3-5 йилда ёқилги мижозларга ҳам етказилашади.

Наргиза РУСТАМБЕКОВА тайёрлади.

Газетанинг 2011 йил 11-сонидаги чоп этилган "Тендер савдоларига иштирок этиши учун таклиф" эълон жадвали 1-лотидаги VI-IX рақами V-IX, Тендер таклифларининг очилиш санаси 28 февраль 15:00 эмас, 9 март 15:00 деб ўқилсин.

Мирзо Улуубек номидаги Ўзбекистон Milliy universiteti мазмуритияти ва қасаба уюшма қўмитаси, фалсафа факультети «Milliy foy va iktimoiy folsafasi» кафедраси профессори, фалсафа фанлари доктори, академик Сайд Шермуҳамедовга синглиси

Нигора ШЕРМУХАМЕДОВАнинг вафоти муносабати билан таъзия билдиради.

«Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси хузурида «Ўзбекистон халқ артисти Озодбек Назарбеков ижодий маркази»нинг ташкил этилиши эстрада санъати йўналишида изланадиган истеъдодли ёшларнинг ўз иқтидорини янада бойитиши учун кенг имконият яратди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 26 июнядаги «Эстрада кўшиқчилик санъатини янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарори ижросини таъминлаш, ўз истеъдодларни излаб топиб, уларга кўшиқчилик сирларини ўргатиш мақсадида ташкил этилган марказ яқиндагина иш бошлади.

ИҚТИДОРЛИЛАРГА ЯНГИ ИМКОНИЯТ

Марказ, аввало, миллий эстрада санъатини ҳар қандай бегона таъсирлардан, айниқса, эндиғина вояга етиб келаётган истеъдод соҳибларини «оммавий маданият» таъсиридан ҳимоя қилиш, мазмунсиз, савииси паст кўшилар пайдо бўлишининг олдин олишига хизмат қиласди.

Республикамизнинг чекка ҳудудларида истиқомат қилаётган ўз истеъдод соҳибларига таникли хонандалар ўз тажрибасидан келиб чиқиб, кўшиқчилик санъатининг энг нозик хусусият ва табларини «Махорат мактаблари» орқали етказади. Шунингдек, марказ ходимлари ҳалқона ва миллий оҳанглар асосида яратилган ватанпарварлик, меҳр-муҳаббат, юрга садоқат, шукроналик, ҳаётни севиш тўйғуларини ўзида акс эттиран янги кўшикларнинг яралиши амалий қўмак беришини режалаштирган.

Маҳалла — донишмандлик ўчиги, миллий қадрятларимизнинг бир бўлғаги, жамият таракқийетининг ҳал қуловчи кучи ҳисобланади. Қадимдан маданий меросимиз, аянна ва урф-одатларимиз шаклланмаганида, ўзбек ҳалқи дунё миқёсида танилмаган, тан олинмаган бўлупарди. Бугунги куннинг қадрига етиш учун фарзандларимиз ўтмишини яхши билишлари керак. Илдизиз дарахт бўлмайди. Дарахт қанча чукур томир отса, у шунчалик гуллаб-яшнайди, барқ уриб ўсади.

Буюк чинордан сўрабдилар:

- Нега бунча баландга қараб ўсасан?
- Нураг, ёргуликка, зиёга интиламан.
- Нега бунча узоқ умр кўрасан?
- Довул-бўёнларга, иссик-совуққа қарши курашман.

— Нега мунча кучлисан, мустаҳкамсан?

— Илдизиз турпокдан минг газ чукурликка кирган, деб жавоб қайтарган экан.

Маҳаллани ҳам шу улкан чинорга менгзаш мумкин. Тарихимиз, менталитетимиз, қадрятларимиз маҳаллада мухассас. Шунинг учун ҳам биз ҳозирги ўз авlodни ўз маҳалласига мухабbat руҳида тарбияламогимиз лозим. Бунинг учун маҳалла ва макtab ҳамкорлигини йўлга кўйиш, ривожлантириш, керак бўлса, тар-

УЛКАН ЧИНОР

Ta'kid

СЕРМАЗМУН УМР

Мамлакатимизда ўз билими, куч-ғайрати, қолаверса, ўзининг бутун урини ёшлар тарбиясига ва таълимiga бағишланган инсонлар жуда кўп. Улар орасида ўз фидойилити билан кент жамоатчилик ҳурмат-эътиборини қозонган устозлар ҳам бисёр. Улар меҳнатини маҳалла-кўй, шогирдлари, касблошлари доимо қадрлашади.

Махмуд Ниёзов ана шундай эъзозга лойиқ устозлардан эди. Устоз хотириасига бағишли ўтказилган тадбирда домланинг тумандаги таълим мусасалариди меҳнат қилиб келаётган шогирдлари, қарилек гаштини суроётган ҳамкаслари билан бир қаторда кўшини туманлардан, вилоят марказидаги умумтаълим мактаблари, касб-хунар коллежлари ва академик динсейлар, олий ўкув юртларидан ташриф буорган

мехмонлар тўпланиши. Уларнинг аксарияти М. Ниёзовнинг ҳалқ таълими соҳасида олиб борган ибраги ишлари, касблошларига намуна бўладиган тажрибалари, шахсий фазилатлари тўғрисидаги хотиралини ёдга олилар.

Иккинчи жаҳон уруши асарларига туфайли мамлакатда жуда кўплаб болалар ота-онасиз, уй-жойиз қолиб кетишганди. Бундай болаларни ўқитиши, тарбиялаш мақсадида Мехрибонлик уйлаштиришни қилинганидан хабарнинг бор. Улардан бирни Фузор туманида ҳам очилган бўлиб, унда олис юртлардан турли милят болалари оч ва юпун ҳолда келтирилганди.

Xotira — muqaddas

канинг турли туманларидан касблошлари кела бошлади.

Кисқа вақт ичida таълимтарбия ишларига ўрнек кўрсанга олган М. Ниёзов Фузор туман ҳалқ таълими бўлимига мудир қилиб тайинланди. Шаҳа пайтлари тумандаги юздан ортиқ таълим муассасаларига

раҳбарлик қилиш ундан жуда катта матонат талаф қилир эди. Устоз бу масъулиятни вазифани амалга ошириш учун ўзида куч ва имконият топа олди ва бу лавозимда йигитма иккى йилдан ортироқ мешнатни кутиди.

Кейинчалик нафақага чиққан М. Ниёзов ўзининг севимли ишлени яна давом этигиди, туман ҳалқ таълими бўлимининг услубчиси сифатида мактабларга борар, ўзишининг бор тажрибаларини ёш ўқитувчиларга ўргатишдан чарчамасди. Учрашува келган кекса авлод вакиллари домланинг мана шу хислатларини ёдга олилар. Жумладан, қишлоқ-

ларни ободонлаштириш бора-сида ота-оналар ўртасида тушнитириш ишларига катта эътибор бериб, мактаблар, болалар боғчалари ва улар жойлашган барча ҳудудларда кўчтап экиб, бое-рөглар яратишга катта ҳисса кўшгани алоҳида ёътироға лойиқ.

Яна бир жиҳат: устоз доимо мухим ёътиборни ёш мутахassis садротларга қарарат эди. Шу боис маҳорати ўқитувчilar ҳамда талабалар истеъододини кўллаб-куватлашдан чарчамасди. Шунинг учун домланинг нафақат умумтаълим мактаблари ўқувчи ўқитувчilar, балки олий ва ўрта маҳсус касб-хунар таълими муассасалари жамоатлари ҳам доимо чукур ҳурмат билан ёдга олилар.

Хуснуддин НУРИДДИНОВ
Фузор туманани

ўтказилган газал мулкининг сultononi, буюк мутафакир, ҳазрат Алишер Навоий таваллудининг 570 йиллиги бағишлиланган «Навоийни согишиб...» мавзудига адабийбадий кечга марказнинг илк тадбирларидан бири бўлди.

Таникли адабиётшунослар, шоир, ёзувчilar, эстрада хонандалари ҳамда журналистлар иш-

«КУНДАН-КУНГА ХОТИРЖАМ ВА АДИЛРОҚМАН»

«Йўлнинг бошланшиши — бир қадаҳ, ўртаси — иччиликбозлик, охири эса масти ҳолда жиноят содир этиши, қамоқ жасози, руҳий шифонона, кунгузмаган хастақидан вафот этиши...», — деб ёзанди машҳур адаби Жек Лондон. Қанчалик аянчи оқибатларга олиб борасин, бузун кундузмаган хастақидан вафот этиши. Ер юзиди чекувчilar салқам бир мигордишини ташкил этади. Кашандалик — касаллик дейдисан бўлсак, бўзгани кунда у эпидемия даражасига етди. Беморларнинг вафот этиши жиҳозатдан мазкур ишлат ОИТС, ўтка сили ва беғар сингаря даҳшатли хастақидарни ҳам ортда қолдирмоқда. Ўлка саратони касаллигига чалинандиннинг қаршиб 99 фоизини кашандалар ташкил этади. Кашандалик — касаллик дейдисан бўлсак, бўзгани кунда у эпидемия даражасига етди. Беморларнинг вафот этиши жиҳозатдан мазкур ишлат ОИТС, ўтка сили ва беғар сингаря даҳшатли хастақидарни ҳам ортда қолдирмоқда. Ўлка саратони касаллигига чалинандиннинг қаршиб 99 фоизини кашандалар ташкил этади.

Хазрат Навоий таваллудининг 570 йиллиги муносабати билан ташкил этилган бугунги давра ёшларни, йигилганларнинг барчасини Навоийни, унинг ижодини ўрганишга чорлади. Ўзбек мумтоз кўшиқчилиги бўладими, эстрада санъати бўладими, буарнинг «кулфи» аввало, бобокалонимиз газалларида эканини унумаслигимиз зарур, — деди тадбирда сўз олган Ўзбекистон ҳалқ шоири Махмуд Тоир.

Тадбир сўнгиди иштирокчilar овоз кучайтирги ускуналар, компьютер жамламалари, иш столлари, китоб жавонлари ва бошқа зарур жиҳозлар билан таъминланган марказ хоналари билан танишиши.

Моҳиҷеҳра ЛАТИПОВА,
«Ma'rifat» мұхбири

биявий соатларни бевосита маҳалла фуқаролар йигинида ташкил этиши кўзланинг натижани беради. Зоро, ўз маҳалласи тарихини билган, уни ҳурмат килган, қадрлаган фарзанд Ватанини ҳам севади ва қадрлайди, унга мухабbat билан хизмат қиласди.

Шу мақсадда 9-синфларда ўтладиган «Маҳалла — демократия дарсхонаси» мавзусидаги дарсни «Занкан», «Олақанот» маҳалла фуқаролар йигинида — маҳалла оқсоқларни, намунали хонадан соҳиб ва соҳиббалари, ота-оналар, маҳалла шифокорлари, намунали касб-хунар эгалари иштирокида ўтказдим. Бу ноанъанавий дарс давомиди ўқувчilar тўрт гуруғга бўлинди, турли шартларда ўзаро беллаштилар ва ўзлари яшаб турган ёки кўшини маҳаллалар тарихини, ўзига хос урф-одат ва қадрятларини чукур билиб олдилар. Шунингдек, маҳаллан мадҳ этувчи шеъру кўшиллар барчага хушнудлик улашиб, бирдамликча чорлади.

Үйлайманки, бундай тадбирлар ёшларимизнинг меҳроқибатли, билимли, дийнатли ватанни севувчи инсонлар бўлиб тарбия топишига амалий ёрдам беради.

Тиллахон ИСМОИЛОВА,
Асака туманидаги
11-мактаб ўқитувчisi

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

— Болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини жамоатчилик орасида тарғиб қилиш масаласи таллим масканлари ҳамда оила зиммасига катта вазифалар юклади. Бу маълум мазнода соғлом жиҳамти куришида мустаҳкам пойдевор бўлади, — деди учун күп нарса керак эмас:

— Шунчаки, «Мен ўзимга, имкониятларимга шонаман», «Ёмон одатлардан кутулиш мумкинлигига шонаман», «Кундан-кунга хотиржам ва дадиррокман», «Чекиски ҳеч қандай эҳтиёж сезадиган ўқ», «Чекмасам, ўзимни яхшироқ ҳис қиласман» сингари гапларни ҳар доим тақорлаб юриши ва бунга чин кўнгилдан ишонч мухим.

1

ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ МАСКАНИ

Қарши туманидаги иқтисодиёт коллежида 1227 ўқувчи етти йўналиш бўйича замон талаблари асосида таълим-тарбия олмоқда. Уларга етмишдан ортиқ малакали педагог сабоқ берётири.

Коллежда ўқувчилар ўзлари қизиқсан мутахасислик бўйича пухта билим олиши билан бирга спорт тўғракларида жисмоний чинниги учун барча шарт-шароит яратилган. Бу ерда ташкил этилган «Қадрият чашмалари», «Ёш ижодкор», «Шахматчи қизлар» тўғраклари ҳамиси изланувчан, фаол ёшлар билан гавжум.

Суратларда: 1. Коллеж ўқувчиси Ўғилой Ҳайитова.

2. Коллежнинг иқтисодиёт асослари фани ўқитувчи.

3. Коллежнинг иқтисодиёт асослари фани ўқитувчи.

4. Жисмоний тарбия

3

чиси, шахмат бўйича спорт устаси, 4 карра Ўзбекистон чемпиони Умид Чоршанбисева «Шахматчи қизлар» тўрагарида.

3. Ахборот-ресурс маркази раҳбари Дилфуз Турсунова ўқувчилар билан.

4. Жисмоний тарбия

ўқитувчиси Бобомурод Тошқулов ёш волейболчилар билан.

5. Коллежда ободонлаштириш ишлари доимий эътиборда.

Жамшид НОРҚОБИЛОВ
(ЎЗА) олган суратлар.

2

4

5

САНЪАТГА ОШНО ЁШЛАР

Мамлакатимизда навқирон авлодни санъатга ошно этиш, ўғил-қизларни миллӣ ва жаҳон мусиқа санъати дурданалари билан яқиндан таништириш ҳамда шу орқали уларда эстетик дидни, бадийи савиёни камолга етказиш масалаларига устувор аҳамият қаратилмоқда. Андижон санъат коллежи ҳам ушбу ээгу мақсадга хизмат килаётган ўқув маскандаридан бири.

Бу ерда 679 ўқувчи фортельяно, ҳалқ ҷолгулари ижрочилиги, анъанавий хонандалик, эстрада каби 17 йўналишида билим ва маҳоратини оширимоқда. Уларга 142 малакали мураббий санъат сирларини ўргатаётган. Коллежда ҳар бир ўқувчи билан индивидуал машгулот олиб бориши, лаёқати ва қобилиятига кўра ижодий салоҳиятини ошириш учун зарур шарт-шароит яратилган.

Суратларда: 1. Коллеж ўқувчиси Султонабегим Турдиева дугор сирларини ўрганмоқда.

2. Фортельяно бўлими ўқувчиси魯菲на Муратова ўзбек ва жаҳон композиторлари асарларини севиб ижро этади.

Хурсандбек АРАББОЕВ (ЎЗА) олган суратлар.

Ma'rifat

Bosh muharrir:
Abdusamat RAHIMOV

Tahrir hay'ati: Jumanazar BEK-NAZAROV, Baxtiyor DONYOROV, Bahodir JOVLIYEV (bosh muharrirning birinchi o'rinnbosari), Akmal ISLOMOV (mas'ul kotib), Mahmud MURZAYEVA, Husan NISHONOV (bosh muharrir o'rinnbosari), Ulug'bek TOSHKENOV, Nurlan USMONOV (bosh muharrir o'rinnbosari, "Учитель Узбекистана"), Aleksey CHUKARIN (mas'ul kotib, "Учитель Узбекистана"), Sa'dulla HAKIMOY.

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
№ 0067 raqam bilan
ro'yxatga olingan.

INDEKS: 149, 150. G-222.

Tiraj 51584.

Hajmi 4 bosma taboq.

Ofset usulida bosilgan,
qog'zichimi A-3.

Navbatchi muharrir:

Dilshod

KARIMOV.

Navbatchi:

Sherali NAMOZOV.

«Ma'rifat» dan materiallarni ko'chirib bosish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart. Tahririyatga yuborilgan materiallar mulligiga qaytarilmaydi.

Belgisi osida reklama materiallari beriladi.
Reklama materiallari uchun tahririyat jarobgar emas.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent,
Matbuotchilar ko'chasi, 32.

E-mail: info@marifat.uz

Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ol o'tib - 233-99-15, umumiy o'rta va maktabagacha ta'limi yangiliklari bo'limi - 236-53-16, fan, olyi va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yangiliklari bo'limi - 236-54-03, adabiyot, madaniyat, kasaba uyushmlari hayoti yangiliklari bo'limi - 236-54-69, ma'nayat va maktabdan tasbiqli ta'limi yangiliklari bo'limi - 236-54-23, siyosat, xalqaro hayot va sport yangiliklari bo'limi - 236-55-58, reklama va marketing bo'limi - 233-42-92(faks), 236-54-17.

Bahosi sotuvda
erkin narxda

Dizaynerlar:
Liliya BINASHEVA,
Malohat TOSHOVA.

«Sharp» nashriyot-matbea
aksionerlik kompaniyasi
bosmaxonasi.

Korxona manzili: «Buyuk Turon»
ko'chasi, 41-uy

Boshsga topshirish
vaqt - 21.00.

Topshirildi - 22.30

ЎзА якун - 21.00

1 3 4 5